

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY
NAPRAFORGÓ TAGÓVODÁJA

„Egészség, Mozgás, Környezet, mint a jövőnk alapja”

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Készítette: A MIÓVI Napraforgó Tagóvodájának nevelőtestülete

Hatályos: 2024. szeptember 1.

2024.

Tartalom

KÖSZÖNTŐ.....	4
BEVEZETÉS	4
1. ÓVODÁNK SZOCIOKULTURÁLIS HÁTTERE.....	4
2. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP	5
2.1 Gyermekkép	5
2.2 Óvodakép.....	6
3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA - ALAPELVEI	6
4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI	8
4.1 Az egészséges életmód alakítása	8
4.2 Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	9
4.3 Anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	10
5. ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA	12
6. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN	13
7. A NEVELÉS KERETEI ÉS TARTALMA.....	16
7.1. Egészséges életmód kialakítása	16
7.2. Játék	22
7.3. Anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása nevelés	24
7.4. Munka jellegű tevékenységek	26
7.5. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	28
7.6. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	30
8. AZ ÓVODAI ÉLÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	32
8.1. A külső világ tevékeny megismerése.....	32
8.1.1. A környezet védelme.....	34
8.1.2. Környezetvédelmi Világnapok megünneplése	35
8.1.3. Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés.....	36
8.2. Egészségfejlesztő testmozgás, mozgásfejlesztés.....	39
8.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	42
8.4. Verselés, mesélés.....	45
8.5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	48
8.6. Ünnepek, hagyományok	49
ÜNNEPEINK.....	50

<i>9. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE</i>	51
<i>10. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI</i>	52
<i>Melléklet</i>	56
<i>Az óvoda egészségfejlesztési programja</i>	56
<i>1. A szomatikus nevelés feladatai</i>	58
1.1 A személyi és környezeti higiénia fejlesztése	59
<i>2. Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása, megalapozása</i>	59
<i>3. A rendszeres testmozgás, testedzés igényének a kialakítása</i>	60
<i>4. A betegségek megelőzésére nevelés</i>	61
<i>5. Balesetek megelőzésére nevelés</i>	61
5.1 A beilleszkedési képesség gyakorlása	62
5.3 A szociális egészség fejlesztési feladatai.....	62
<i>Irodalomjegyzék</i>	63

KÖSZÖNTŐ

Köszöntöm mindazokat, akik e programot kezükbe veszik, megismerkednek vele és úgy gondolják, hogy legféltebb kincsük, gyermekük nevelését az e program szerint dolgozó óvodapedagógusokra bízzák.

A MIÓVI Napraforgó Tagóvodája a város avasi lakótelepén várja az óvodás korosztályt, hogy gyermekszerető, jól képzett óvodapedagógusaival és alkalmazottaival együtt igazi otthont adva nekik, egyenlő eséllyel részesülhessenek színvonalas nevelésben.

BEVEZETÉS

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja hangsúlyossá teszi a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítését, ezen belül az óvoda hátránycsökkentéssel kapcsolatos feladatait. Kiemeli a tanulási képességeket meghatározó spontán, valamint az irányított tevékenységek keretében végzett rendszeres egészségfejlesztés jelentőségét. Erősíti az óvoda érték és normaközvetítő szerepét, az erkölcsi nevelés fontosságát. Meghatározza a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését, fejlesztését segítő követelményeket. Intézményünkben előtérbe helyezük az értékorientált közösségi nevelést, a nemzeti identitástudatot, a keresztény kulturális értékek erősítését és a szülőföld, a család értékeinek hangsúlyozását.

1. ÓVODÁNK SZOCIOKULTURÁLIS HÁTTERE

Óvodánk az avasi lakótelepen található, panelházas övezetben. Az itt élők között kevés az értelmiségi, több a fizikai munkát végző szülő, illetve sok a munkanélküli vagy közfoglalkoztatott, akik megélhetési gondokkal küzdenek. A szülők iskolázottságra az alsó és középfokú végzettség jellemző. A családok egy részének életstílusát a megélhetésért való küzdelem, anyagi szűkösség jellemzi. Viszont a hátrányos helyzetű családok között is már gyakori az állandó munkahellyel rendelkező családfő, a rendezettebb anyagi háttér. Előfordul, hogy több generáció (vagy rokonság) él együtt egy háztartásban. Egyre több a nevelőszülő gyermek, akik szintén kiemelt figyelmet igényelnek.

Az itt élő családok többségének vagy nincs lehetősége az egészséges életmódra, rendszeres mozgásra, kirándulásra, utazásra, kulturális rendezvények látogatására vagy értékrendjük, életrajzunk miatt nem biztosítanak gyermekeik számára változatos élményeket, egészséges körülményeket, fenntartható környezetet, szemléletet.

Az óvodánkra hárul az a feladat, hogy az esetleges családi környezetből adódó hátrányokat enyhítse, kiküszöbölje. Feladataink között szerepel, hogy változatos tevékenységekkel, szabadtéri mozgás biztosításával, különböző anyagok, eszközök megismertetésével, differenciált fejlesztéssel, értő odafigyeléssel felzárkóztassuk a nehezebb körülmények között élő gyermekeket, tartalmas programokkal, lehetőségekkel színesebbé tegyük az óvodai életüket. A családi nevelés kiegészítőjeként hátránycsökkentő szerepet tölt be az intézményünk.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó. Minden gyermek számára biztosítjuk az egyformán magas színvonalú szeretetteljes-nevelést, az esélyegyenlőséget, a meglévő hátrányok csökkentését és az igény szerinti kiemelt figyelmet.

2. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP

2.1 Gyermekkép

Az egyik legcsodálatosabb dolog a világban, hogy minden ember más és más, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi, és biológiai értelemben is egyedi személyiség és **szociális** lény egyszerűen.

Ez már a születésnél is így van, nincs két egyforma gyermek. Már ilyenkor különböző sajátosságokkal rendelkeznek, amelyek befolyásolják későbbi fejlődésüket. A genetikai adottságok, a veleszületett hajlamok azonban csak előfeltételei a különböző képességek kifejlődésének. A személyiség lényeges elemei az átélt élmények folyamatában alakulnak ki, s ebben igen nagy szerepe van a környezeti hatásoknak és a nevelésnek.

Valljuk, hogy a gyermekeket minden életszakaszban orientálnunk kell valamire, vezetnünk kell valahová. A felnövekvő nemzedéket fel kell készíteni a változó, fejlődő társadalomra, arra, hogy őrizték az emberi értékeket, védjék környezetüket, óvják egészségüket, tudjanak alkalmazkodni a körülöttük lévő változó világhoz. Tudjanak együttműködni szűkebb és tágabb közösségük tagjaival, legyen reális önértékelésük, önbizalmuk, belső tartásuk.

Rendelkezzenek a szükséges képességekkel, tudással, ismeretüket képesek legyenek alkalmazni, s céljaik elérésének szolgálatába állítani.

A gyermekeket növelni, gyarapítani kell a bennük rejlő értékek kibontakoztatása, kiteljesítése által.

E szép és összetett feladat hárul a szülőkre és a nevelő intézményekre, óvodákra, iskolákra.

Az óvodába lépés kulcsfontosságú a gyermek életében. Az óvodába lépéssel kezdődik a gyermek társas élete, családján kívül másokkal is kapcsolatba kerül. Növekszik benne az öröm, a szeretetérzés mindenki iránt, aki szereti és elfogadja őt. Képzeltőereje a csúcspontját éri el. Gyakran álmodozik és ebben éli ki vágyait, kívánságait, törekvéseit. Minden érdeklő, folyton kérdez, birtokba akarja venni a világot, törekszik az önállóság felé. Felébred érdeklődése a kortársak iránt, barátot választ, de nem mond le a felnőttel való közös tevékenységről.

Tevékenységét, reakcióit elsősorban érzelmei irányítják. A mi feladatunk, hogy ráhangolódjunk a gyermek érzelmi hullámhosszára, elfogadjuk vágyait, megértsük fantáziáját, segítsük a nyitott személyiségének a kibontakozását.

Hiszünk a gyermekben, elfogadjuk úgy amilyen, és nem úgy amilyennek lennie kellene. A **kölcsönös bizalom, a szeretet, a gyermekek iránt érzett felelősség** révén, nyílt és derűs légkörben, ésszerű szabályok között **a gyermekek felelőssége is kialakul.**

A társas együttműködés közben megtanulják az egymás felé fordulást, egymás segítségét, az együttműködést, az elfogadást és a szeretet megnyilvánulási formáit.

„Mi kaptunk kedvet arra, hogy odafigyeljünk, gyermekeinkre esetleg hátunkon hordozzuk őket, mint az indián anyák mi próbáljuk megérteni zaklatottságukat, kutatni furcsa- okoskodásuk jelentését. Felismertük ezzel azt is, hogy a gyerekek élményvilága a valóság egyik érvényes feldolgozása, - elfogadtuk az öntörvényű gyermeki létet mint a látványnak

---

egyik lehetőségét, mint az esztétikumnak egyik forrását."

/Mérei F./

2.2 Óvodakép

„A gyermek a legfőbb érték a sajátos életkoronként / életkori szakaszonként/ és egyénenként változó testi és lelki szükségleteivel, sajátosságaival együtt. „¹

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a **családi nevelés kiegészítője**, gyermek harmadik életévétől addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi. A köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorú fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek eredményes fejlődésének elősegítése.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvoda miközben teljesíti óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkcióit, felkészíti a gyermekeket a következő életszakaszba, az iskoláskorba való átlépésre.

3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA - ALAPELVEI

Elősegítsük az óvodások sokoldalú harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését az életkori és egyéni sajátosságok és az **eltérő fejlődési ütem figyelembevételével**, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI

„Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásakor a gyermek fejlődő személyiségéből indulunk ki, és a gyermek egyenlő esélyéhez érkezünk el.”

- A gyermek személyiségét, **elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.**
- A gyermeket szerető gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- A nevelésnek a gyermeki személyiség kibontakoztatására kell irányulnia oly módon, hogy minden gyermek **egyenlő eséllyel részesülhessen** színvonalas nevelésben.
- Nevelőmunkánkat partnerközpontúság jellemzi, ezért fontosnak tartjuk a család és az intézmény együttműködését.

Óvodai nevelésünk alapelveinek megvalósítása érdekében gondoskodunk

---

¹ 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

E-mail: miovi.vezetoseg@miovi.hu; miovi.titkarsag@miovi.hu; miovi.elalmezes@miovi.hu;

Telefon: +36-46/533-400;

Honlap: www.miovi.hu

-
- A gyermeki szükségletek kielégítéséről.
  - Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
  - A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
  - A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról.
  - Az egyéni eltéréseket toleráló, arra épülő képességfejlesztésről, mely segít és alapjául szolgál a gyermek teljes személyiségfejlesztésében.
  - A tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek, emberi értékek közvetítéséről.
  - A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk

- Az **önazonosság** megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.
- A **multikulturális** nevelésen alapuló **integráció** lehetőségét.

A nemzetiségi óvodai nevelés célja

Az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően, a nemzetiség kultúrájának megismertetése és a kulturális hagyományok átörökítése és fejlesztése. A gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony saját nemzetiségi kultúrájuk iránt.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk

- Az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését.
- A társadalmi integráció támogatását.
- Az elfogadó, segítő környezetet.

SNI gyermekek óvodai nevelése

Az esélyegyenlőség magában foglalja a másság elfogadását, azaz egy olyan másik személynek egyenlő társként történő elfogadását, aki a mindennapi életben, átlagos jellemzőkkel mérve, eltérő személyiség, és akit eltérése miatt a közösségből való kirekesztés veszélye fenyeget. Az elfogadás mércéjét az mutatja, hogy valaki mennyire hajlandó – a saját értékelése alapján – például egy sérültet, fogyatékos, szociálisan hátrányos helyzetű, kultúrában elmaradott személyt társadalmilag egyenértékű emberként elismerni, megérteni és befogadni.

Az SNI gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk

- A sajátos nevelési igény szerinti tárgyi feltételek, segédeszközök meglétét és szakember (utazó gyógypedagógus) alkalmazását.
- Nagyobb mértékű differenciálást, fejlesztő, korrekciós célú pedagógiai eljárások alkalmazását, egyéni fejlesztési tervet.
- A gyermekek érzelmi-értelmi életének fejlesztését az együttnevelés lehetőségeinek felhasználásával, megfelelő mentális komfortérzetét.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének célja

A sajátos nevelési igényű gyermek alkalmazkodó készségének, a közösségbe való beilleszkedésének segítése. Az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés kialakítása fejlesztése.

Feladatunk

- a gyermekkel szemben támasztott elvárások igazodjanak a gyermek fejlettségéhez;
- a fejlesztés a számukra megfelelő területen, igényüknek megfelelően valósuljon meg;
- a fejlesztés ne terhelje túl a gyermeket, kapjon meg minden segítséget hátrányainak leküzdéséhez;
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs tevékenység team-munkában kialakított nevelési folyamatban valósuljon meg;
- a fejlesztés céljait minden esetben az orvosi- gyógypedagógiai-pszichológiai vizsgálat diagnózisára kell építeni;
- a gyermekek integrált nevelésében részt vesz a fogyatékoság típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus.

4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

Az óvodai nevelésünk feladatai

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

4.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja: az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, a gyermek **gondozása**, egészségének védelme, edzése, óvása megőrzése.

Feladataink

- a gyermek **gondozása**, testi-szükségleteinek, **mozgásigényének kielégítése**;
- a testápolás, az étkezés, öltözködés, a pihenés, a **betegségmegelőzés** és az **egészségmegőrzés** szokásainak alakítása;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása;
- a családok segítése a helyes életritmus és táplálkozási szokások megismerésében.

4.2 Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek, jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége.

A kisgyermek személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteli légkör vegye körül, és már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék. Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

A gyermek magatartásának alakulása szempontjából az óvodapedagógusnak és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Az óvodai életben a gyermek a szocializáció újabb minőségét éli át. Tágul a vele kapcsolatban állók köre, emberi kapcsolatai gazdagodnak. A kortársak és az óvoda dolgozói jelzéseikkel, értékeléseikkel alakítják az önmagáról kialakított képét, megtanulja megismerni önmagát. Elsajátítja az együttélés szabályait és a társas életben elvárt viselkedésmódokat, az együttműködés feltételeit. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő együttes tevékenységek gyakorlása. Ezért olyan óvodai élet szervezésére törekszünk, amely segíti a gyermek **erkölcsi tulajdonságainak, és akaratának szokás- és normarendszerének** megalapozását.

A nevelés célja: a társas együttélés és az életkorban elvárható alapvető erkölcsi normák szokás szintű megalapozása. A gyermekek erkölcsi és szociális érzékenységének fejlesztése, éntudatának alakítása. Az értelmes fegyelem kialakítása, az összetartozás érzésének mélyítése, annak megértetése, hogy az emberek különböznek egymástól. A nemzeti identitástudat, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés megalapozása, erősítése.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy szociálisan hátrányos helyzetű, gyermekek nevelése speciális ismereteket, differenciált fejlesztést, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor) közreműködésével.

Feladataink

- Megteremteni a nyugodt, biztonságérzetet adó derűs légkört, amit áthat a kölcsönös bizalom.
- Gondoskodni a csoportszoba otthonos, barátságos berendezéséről oly módon, hogy az a gyermekek életkorának testi-lelki szükségleteinek megfelelően.
- Minél jobban megismerni az anya-gyermek, gyermek-család kapcsolatát.
- Minél több változatos tapasztalati lehetőséget teremteni, melyben alapozódhatnak a társas együttélés szabályai, az alapvető erkölcsi normák, **az állandó értékrend.**
- Törekedni a tudatos értékközvetítésre, mely a gyermek-felnőtt szeretetkapcsolatára épül.
- Saját értékrend kialakítására ösztönzés, a szabályok és a normák türelmes és következetes betartatásával.
- Az óvodapedagógus teljes személyiségével példát mutat arra, hogy különbözőek vagyunk, de ez a különbözőség valamennyiünk számára értéket jelent.
- Megismertetni a gyermekekkel az egyetemes emberi, európai és nemzeti értékeket, és azok tiszteletére nevelni őket.

- Közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása közben erkölcsi tulajdonságaiknak /segítőkészség, figyelmesség, együttérzés, önzetlenség/ megalapozása.
- A gyermekek én - képének, éntudatának, önismeretének, önértékelésének, feladattudatának alakítása.
- Felkelteni a gyermekek belső igényét a társas-kapcsolat felvételére.
- Változatos lehetőségek felkínálása a gyermekek számára az együttműködésre, segítségnyújtásra.
- A közösség alakulására kedvezően ható magatartás, cselekvés elismerése.
- Korosztályi, képességbeli különbözőségek pozitívumainak kihasználása.
- Szoktatni a gyermekeket " a másság " elfogadására.
- Őszinte, természetes magatartással pozitív mintát adni, viselkedésünkkel jelezni elvárásainkat a gyermek felé.
- Gondossággal végezni a beszoktatást, megteremteni a szülőktől való fokozatos elszakadás lehetőségét, szoros érzelmi kapcsolatot teremteni a gyermekkel.
- A gyermek nyitottságára építve hozzásegíteni őt ahhoz, hogy megismerje szűkebb, tágabb környezetét, amely hazaszeretet a szülőföldhöz, a családhoz való kötődés alapja.
- Észrevetetni velük a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó szépet és jót, mindazok megbecsülését, a rácsodálkozás örömeit.
- Támogatni a keresztény értékrend megismerését.

4.3 Anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Óvodai életünk minden tevékenységformájában jelen van az anyanyelvi és az értelmi fejlesztés. A két nevelési terület folyamata szoros egységet alkot, egymást kiegészítve, egymásra épülve jelenik meg pedagógiai munkánkban.

Anyanyelvi nevelés-fejlesztés

A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, a személyiség legfontosabb megnyilatkozása, hozzátartozik az egyén fejlődéséhez.

A beszéd képességének feltételeit örökli az ember, de a kifejező, árnyalt beszédet tanítani kell. Ezért óvodai nevelésünk fontos része: a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése. A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenység forma keretében megvalósítandó feladat. Lehetőséget ad a gyermeknek a sokoldalú, aktív ismeretszerzésre, a szókincsbővítésre, az írás, olvasás hangtani megalapozására, a kommunikációs készség fejlődésére. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszéltető környezettel, helyes mintaadással, szabálykövetéssel, természetes beszéd és kommunikációs kedv, közlésvágy, beszédfantázia fokozásával – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

A nevelés célja

Képessé tenni a gyermekeket a feléjük áramló verbális és metakommunikációs információk befogadására, megértésére.

Képessé tenni őket arra, hogy saját érzelmeiket, gondolataikat, szóban pontosan és hatásosan

ki tudják fejezni. Megtudják fogalmazni élményeiket, tapasztalataikat, kialakuljon tanulási vágyuk, képességük, kreatív személyiségük. Az életkoruknak megfelelő beszédészleléssel, beszédmegértéssel, kifejezőképességgel rendelkezzenek.

Feladataink

- A gyermekek szókincsének bővítése új szavakkal, fogalmakkal, a sajátos nyelvi formák megismertetése, a helyes artikuláció, a választékos beszédstílus megalapozása.
- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, derűs légkör megteremtése, amelyben a gyermekek bátran, szívesen nyilatkoznak meg, mesélnek élményeikről.
- Közlési vágy felkeltése, ötletek, vélemények közös szóbeli megfogalmazása, szófordulatok, utánzásra készítő udvarias viselkedés szóbeli kifejezéseinek gyakorlása, használata.
- Példaadás a megfelelő hangképzésre, beszédtempóra, hangsúlyra, hanglejtésre, tiszta beszédre, memória, ritmus és szóértés fejlesztése. Mindig érthető, egyszerű, világos az adott szituációnak megfelelő beszéd alkalmazása, spontán párbeszédes helyzetek teremtése, támogatása. Igényes megfogalmazással törekszünk a gyermekek kérdéseire hiteles választ adni, mondanivalójukat meghallgatni.
- Az óvodába lépéskor tájékozódás a gyermek nyelvi fejlettségéről, a család nyelvi kultúrájának megismerése, a szülők figyelmének felhívása a beszélgetés fontosságára, kapcsolaterősítő hatására.
- A gyermekek anyanyelvi fejlettségi szintjének folyamatos figyelemmel kísérése.
- Lehetőséget adunk minden gyermeknek a helyzetnek megfelelő folyamatos beszéd, szituációs tevékenységek gyakorlására, ösztönözzük a gyermekeket arra, hogy másokat is meg tudjanak hallgatni, beszédkedvük, beszédértésük, nyelvi kifejezőképességük képességeiknek megfelelően fejlődjen.
- A gyermekek megismertetése a kommunikáció verbális és nonverbális eszközeivel.
- Ismert anyanyelvi fejlesztőjátékok gyakorlása (hallás, ritmus, mondat és szövegalkotást fejlesztő gyakorlatokkal, mondatisméttel), bábbal, mesével, dramatikus játékokkal, drámajátékkal beszéd és kommunikációs kedv fokozása.
- Beszédszerveket ügyesítő gyakorlatok, beszédtechnika-légzéstechnika-fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- Mozgás-cselekvés-megismerés-nyelvi megfogalmazás és rögzítés nyelvi elemeinek fejlesztése komplex módon.
- Az összefüggéseket megragadó megfigyeléssel a tapasztalatok verbális megfogalmazására ösztönzés (tulajdonságok kiemelése, összehasonlítása).
- A beszédhibák felismerése, megfelelő módszerekkel történő javítása, együttműködés a logopédussal.
- SNI gyermekek speciális segédeszköz használatának támogatása igény szerint.

Az értelmi fejlesztés-nevelés megvalósítása

Az óvoda a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítja a kisgyermeknek a változatos tevékenységeket, melyen keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti, társadalmi környezetről. Mindez elősegíti kognitív képességeinek /érzékelés, észlelés megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás/ fejlesztését. A környező világról szerzett

tapasztalat megszerezése eljuttatja a gyermeket egy magasabb fejlettségi fokra.

Az értelmi fejlődésben az óvodás gyermeknek el kell érnie az észleléses, finom mozgásos funkciók maximális szintű működését, amelyhez a nyelvi szimbolikus megismerési szint szervesen integrálódik.

Az értelmi nevelés célja: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek megszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek - érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás és kreativitás - fejlesztése.

Az értelmi fejlesztés folyamatában kiemelt hangsúlyt kap a differenciálás, az egyéni képességek szerinti fejlesztés. Az óvodai életben előre haladva egyre nagyobb szerepet kap az önálló gondolkodásra nevelés, a döntési képesség, a percepciófejlesztése, a fokozott figyelemkoncentrációt igénylő tevékenységek bővülése.

Feladataink

- A természeti és társadalmi környezetről tapasztalatok szerzése, bővítése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak ismereteinek megszerezése, tudás vágyának felkeltése és kielégítése.
- Észleléses struktúrák fejlesztése.
- A problémamegoldó és logikus gondolkodás elősegítése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

5. ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA

Az esélyegyenlőség és a másság elfogadása azt az emberi jogot testesíti meg, hogy minden embert – származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérülésére, fogyatkozására tekintet nélkül – ugyanazok a jogok és lehetőségek illetik meg az életben való érvényesülés folyamatában.

Az óvodapedagógusaink alapfeladata e kérdésben a másság elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodapedagógus hangoztatott elve legyen az, hogy a fogyatkozással élő gyermek nem beteg, hanem más, más az életmódja, más a teljesítménye, több segítséget igényel. Elő kell segíteni, hogy a gyermek önállóan tudjon közlekedni (eligazodni), szükségleteit (kívánságait) jelezni, az óvodai személyzettel kommunikálni és a csoportban szokásos viselkedést megvalósítani. A befogadás megvalósításának előfeltétele az érzelmes bemutatás, a szeretetteljes elfogadó légkör, figyelmesség, segítőkészség biztosítása, mind a gyermekek, mind a felnőttek részéről.

Az integráló nevelés követelményeinek teljesítése

Az óvodai nevelésben egyre szélesebb körben valósul meg az együttnevelés (integráló nevelés) társadalmi igénye. Integráló neveléssel-oktatással a sérült életminősége javítható.

A fogyatkozással rendelkezők közül leggyakrabban beszédhibás gyermekek (dadogók, hadarók, elakadó beszédűek) ritkábban érzékszervi fogyatékosok, enyhén értelmi fogyatékosok találhatók az óvodában nevelkedők között. Fejlesztő nevelésükhöz szakszerű segítséget a pedagógiai szakszolgálatok és a szakértői bizottságok nyújtanak. Az óvodapedagógus feladata az

---

együttműködés a logopédussal, a gyógypedagógussal és a gyermek egyéni fejlesztési terve alapján a gyermek fejlesztése.

A mozgásfogyatékkal élők számára a biztonságos és akadálymentes környezet megteremtése a legfontosabb feladat. Biztosítani kell számukra, hogy a mozgáskorlátozottság ne akadályozza a közösségi tevékenységekben való részvételt.

A hallássérült gyermekek jellemzően bizonytalanok, visszahúzódóak. Számukra a mentális biztonság a legalapvetőbb. Fontos, hogy fejlesztésüket szakképzett pedagógus végezze (szomatopedagógus, konduktor, szurdopedagógus) az óvoda pedagógusokkal együttműködve.

Külön csoportot képeznek a szociális hátrányú gyermekek, akiknél nem a szervezeti fogyatkozás okoz hátrányt a személyiség fejlődésében, hanem a családi, társadalmi, kulturális, anyagi háttér kedvezőtlen hatása (durva bánásmód, mélyszegénység, lakásnélküliség, kisebbségi megkülönböztetés és más hátrányos körülmény).

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai „megelőző” egészségneveléséhez szükség lehet a gyermekvédelmi szakhálózat (jogi, pedagógiai, egészségfejlesztő) segítségét kérni.

A gyermekbántalmazás és agresszió megelőzése

A gyermekvédelem a gyermek jogainak érvényesítéséhez, a szülők kötelességeinek teljesítéséhez, a veszélyeztetés megelőzéséhez nyújt jogi háttérrel. Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról a gyermek jogainak védelmét, a hatósági intézkedések lebonyolítását a családra, az óvodára, a gyermekvédelmi intézményrendszerre, továbbá az egyes szakszolgálatokra és a társadalmi szervezetekre bízta. A gyermek jogainak érvényesítése elsődlegesen a családra tartozik, ebből az óvodai nevelés kompetenciakörébe a személyiség fejlesztése, a veszélyeztetettség megelőzése, a gyermekvédő szolgáltatást nyújtókkal való kapcsolat tartozik. A gyermek a veszélyeztetett helyzetét félelem, szorongás, agresszív viselkedés jeleinek kíséretében hozzátartozói köréből hozza magával az óvodai életbe. A veszélyeztetettség háttérben leggyakrabban alkoholisták, kábítószer-élvezők, nagydohányos, bűnöző magatartású családi háttér fedezhető fel. Ha a bántalmazott gyermekek az óvodapedagógus észreveszi a bántalmazás nyomait, intézkedhet. Az adott csoport nevelésében közreműködők bevonásával esetmegbeszélést kezdeményezhet, majd közösen feltárják a háttérben fellelhető okokat. A felderítés, az intézkedés és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, vagy külső szakember bevonásával valósítható meg.

6. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

„A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.”²

Az óvodáinkban gyermekvédelmi felelősök működnek, akik koordinálják a gyermekvédelmi munkát.

Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza a Gyermekjóléti Szolgálattal való kapcsolattartás formáit és Gyermekvédelmi felelős munkaköri leírását.

---

² 1997. évi XXX. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

---

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezései:

- Sajátos nevelési igényű az a gyermek: aki szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság – együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, tartós és súlyos rendellenességgel küzd – fejlesztésük gyógypedagógus fejlesztő tevékenységével valósulhat meg;

b) a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességgel küzd – fejlesztésüket nem gyógypedagógus végzettségű pedagógus is végezheti, gyógypedagógus segítő útmutatása szerint.

Óvodánk gyermekvédelmi programjának célja, feladatai

- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése.
- Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyéniségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen, ez a gyermek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség.
- Az esélyegyenlőtlenség csökkentése mellett kiemelt feladat az előítéletek kialakulásának megelőzése.
- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége s ebben óvodánk kiegészítő szerepet játszik.
- Az óvodánk egyik alapelve, hogy biztosítsa az egyenlő bánásmód elvének, és az esélyegyenlőségnek mindenkire kiterjedő megvalósulását.
- Fokozott figyelemmel kísérjük a HH, a HHH, és veszélyeztetett gyermek szociális problémáit, gyermekvédelmi felelős rendszeresen kapcsolatot tart a család- és gyermekvédelmi szervekkel, a védőnővel, gyermekorvossal. Figyelemmel kíséri azon gyermekek sorsát, akik a Gyermek Átmeneti Otthonában, és a Családok Átmeneti Otthonában élnek.

Gyermekvédelmi programunk tartalma

Gyermekvédelem alapjai:

1. Hátrányos helyzetű gyermek

- Alapvető szükségleteik kielégítésének lehetőségei korlátozottak.
- Családja, a szűkebb társadalmi környezethez az átlagoshoz képest negatív eltérést mutat.
- Normálisan fejlett, fiziológiailag nem sérült.
- A szülők rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülnek.

2. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

- Védelembe vett illetőleg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult.
- Törvényes felügyeletet ellátó szülője illetve szülei legfeljebb az iskola 8. évfolyamán folytatott tanulmányaikat fejezték be sikeresen.

Segítésük

Támogatással, sikerélményhez juttatással, lehetőség szerint társadalmi integrációval programokba, rendezvényekbe való bevonással.

3. Veszélyeztetett gyermek

- Testi, lelki értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő és a családi környezet nem biztosítja,
- A szülő viselkedésével veszélybe sodorja gyermeke testi-lelki jóllétét.
- A szülő által nyújtott családi közegben egészségre ártalmas szerek fogyasztása feltételezhető.
- Felmerül a gyermek bántalmazás vélelme a családban

Segítésük

Szakemberek által nyújtott támogatás, fejlődési lehetőségek nyújtása, anyagi segítség, szerető érzelmi légkör biztosítása.

Hivatalos pártfogók kijelöltetése a GYÁM hatóság által.

Átmeneti gondozásba vétel kezdeményezése.

Feladataink

- Rendszeresen felmérjük a HH, HHH, veszélyeztetett gyermekeket (családokat), és szükség esetén intézkedési tervet készítünk.
- A gyermek kapjon a nevelőtől nagyobb figyelmet.
- Szülői értekezletek, fogadó órák, családlátogatások, közösségi életbe bevonása.
- A család és nevelő jó, bizalmas kapcsolatának megteremtése, hogy a szülő és a nevelő is elmondhassa az észlelt problémákat.
- Meg kell győzni a szülőt a helytelen nevelési módszerének elhagyásáról.
- Felvilágosítást kell adni a támogatásokról. Szükség esetén a gyermeket egyéni bánásmódban részesíteni, szorosan együttműködni a gyermekvédelmi felelőssel és a Gyermekjóléti szolgálattal.

A gyermekvédelem elsődleges meghatározó szerepe a prevenció. A jelentősége, hogy biztosítja a gyermek testi, lelki, szellemi, erkölcsi fejlődésének feltételeit, megteremti a lehetőséget a nem megfelelő családi környezetben élő gyermekeket veszélyeztető okok, ill. ezekből eredő káros hatások megszüntetésére.

A veszélyeztető tényezők ritkán jelentkeznek váratlan és súlyos formában, ezért van jelentősége a kellő időben történő beavatkozásnak.

Legfontosabb feladatunk a felderítés, jelzés, nyilvántartás.

Óvodánk érdeke a folyamatos kapcsolattartás a szülővel, szülők felé tanácsok, javaslatok adása nem bántó és nem sértő módon.

- Minden nevelési év kezdetén felmérjük gyermekeink családi helyzetét, megvizsgáljuk az egészségügyi vagy szociális veszélyeztetettség okait.
- Nyilvántartásba vesszük az intézménybe járó hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekeket.

- Kapcsolatot tartunk a MESZEGYI-vel, a Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Lakosságsszolgálati Főosztályának Szociális és Köznevelési Osztályával, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Miskolci Tagintézményével.
- Közreműködünk a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetésében.
- Tájékoztatást nyújtunk arról, kit lehet megkeresni gyermekvédelmi problémákkal kapcsolatban.
- Felvilágosítást adunk az igénybe vehető segélyekről, térítési díjkedvezményről.

Gyermekvédelmi felelős egyéb feladatai

- Gyermekvédelmi továbbképzéseken való részvétel.
- Szükség esetén családlátogatás a csoportos óvodapedagógusokkal.
- Nyilvántartásba vett gyermekek egyéni fejlődésének értékelése.
- Óvodás gyermekeink gyermekvédelmi szempontból való nyilvántartása.
- A tanköteles korú gyermekek felkutatása.

7. A NEVELÉS KERETEI ÉS TARTALMA

7.1. Egészséges életmód kialakítása

Óvodáinkban a helyes életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, az edzés, a pihenés és az alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások elsajátításával, gyakorlásával biztosítjuk, a gyermek egyéni sajátosságainak megfelelő egészséges életmódot.

A helyes életritmus

A gyermek életkorának megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés központi kérdése. A napi életritmust a rendszeresen megszokott időben végzett tevékenységeket, az élettani szükségletek figyelembevételével tervezzük óvodáinkban.

A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki. Nagyon nagy hangsúlyt fektetünk a beszoktatásra, a **napirend és hetirend kialakítására, betartására.**

A jól szervezett napirendünk hozzájárul a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez.

Napirendünkben **a legtöbb időt a játék kapja.** Egész nap érvényesül a **folyamatosság,** a tudatos, tervszerű munka. Az indokolatlan várakozási időt igyekszünk kiküszöbölni.

Napirendünk rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett, de a gyermek személyiség fejlődését szolgáló események beillesztését. Figyelembe vesszük a gyermek önállóságát, ügyességének fejlődését. A napirend főbb kereteit megtartjuk a gyermek biztonságérzete, tájékozódása és a helyes szokások kialakulása érdekében.

A táplálkozás

A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás. A gyermek a táplálkozással nem csak a különböző tevékenységek során elfogyasztott táplálékot pótolja, hanem a növekedéséhez és a fejlődéséhez szükséges energiát is biztosítja. Az óvodában napi háromszori étkezést biztosítunk a gyermekeknek, amely során figyelembe vesszük, hogy a napi tápanyagszükségletüket a kellő mennyiségben és elosztásban kapják meg. A főzőkonyhák az ÓÉTI által közzétett és megkívánt nyersanyag-ajánlás szerint, reform ételeket főznek. A szülők a kifüggesztett étlapról maguk is tájékozódhatnak az óvodában felszolgált ételekről. Az étkezésre a korcsoportoknak megfelelően mindig azonos időpontban kerül sor. Az étkezési előkészületekben a gyermekek fejlettségüktől függően aktívan részt vesznek. Kialakítjuk bennük az esztétikus tálalás, a kulturált étkezés szokásait. Az ételek biztosításánál figyelembe vesszük a gyermek egyéni igényeit és törekszünk az új ízeket is megismertetni velük.

A gyermekek egészségének védelme, és az egészségesebb táplálkozáshoz való szoktatás érdekében nem hozható be az óvodába otthonról cukorka, csokoládé, rágógumi, édes sütemények, cukros italok, torta.

Testápolás

A testápolás a gyermek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. A testápolási műveletek során az óvodapedagógus és a gyermek, dajka és a gyermek között bensőséges kapcsolat alakul ki. A testi szükségletek kielégítésében a gyermeket gondozó felnőtt bizonyos mértékig az anyát helyettesíti. A gyermek a benne kialakuló kellemes közérzet hatására sikeresebben sajátítja el az önálló testápolási műveleteket.

Kialakult szokásrendszerünk lehetővé teszi, hogy igényüknek megfelelően használják a mosdót, amikor annak szükségét érzik. Természetesen ilyenkor is szüksége van a felnőtt tapintatos jelenlétére, hogy a gyermek kérésének megfelelően bármikor segíthessen. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodáinkban dolgozó felnőttek ügyeljenek a tisztaságra, a rendre, a személyes ápoltságukra (példamutatás).

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejlesztheti a gyermek ízlését és önállóságát is. A gyermek ruhája évszaknak megfelelően célszerű, kényelmes legyen, ne akadályozza a gyermek önállóságát. A váltóruhát, a sportoláshoz szükséges ruhát a szülők biztosítják gyermekeik számára. A gyermek lábboltozatát és sarkát tartó váltócipő viselése a csoportszobában kötelező.

Az öltözködés nagyon fontos eleme, hogy öltözködés közben a gyermek megismeri testrészeit, az öltözködés szabályait, megjegyzi saját személyes dolgainak helyét, viselését. Eközben fejlődik testséma-ismerete, térészlelése, finommozgása, kommunikációs készsége, értelmi képességei, teljes személyisége.

Mozgás

A gyermekek mozgásigényének kielégítését és mozgás készségének fejlesztését a csoportszobában, és az iskolai tornateremben végzett, egészségfejlesztő testmozgás, a mozgásos játékok és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek szolgálják, amelyeket a gyermek részben szabadon választhat meg, részben a nevelő kezdeményezi és szervezi.

A gyermek az udvaron annyit mozoghat, amennyire egyénileg igénye van. A séták és a kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt jelentenek a csoport számára.

Edzés

Az edzés megőrzéséhez fontos, hogy a gyermek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. Ezért minden évszakban lehetőséget biztosítunk a szabadban való mozgásra, így növeljük ellenálló képességét. A légfürdőzés az edzés könnyen megoldható, és legáltalánosabb formája. Légfürdőzést jelent szabadban, tornaruhában végzett mozgásfejlesztés, a játék és a séta is. Jó idő esetén szabadban tornázunk, napfürdőzünk. Az évszaknak megfelelően kerékpározhat, rollerezhet, labdázhat, szánkózhat a gyermek az óvodai udvaron.

Pihenés

A gyermek alvás szükségletének kielégítése részben az óvodára hárul. A pihenéshez, a nyugodt alváshoz meg kell teremteni a szükséges feltételeket. A megfelelő pihenéshez csendre, nyugalomra van szükség. Az óvodapedagógus elalvás előtti halk dúdolással, rövid mesével biztosítja a nyugalmat.

A gyermek egyéni szükségleteit figyelembe véve, megengedjük az otthonról hozott alvós játékot /csak kiscsoportban/ valamint, a nagyok tekintetében csendes tevékenységet biztosítunk, ha nem tud aludni /mesekönyv nézegetése/.

Gondozás - szokások alakítása

A gondozás és a helyes szokások kialakítása, a helytelen szokások korrigálása feltétele az összes nevelési hatások érvényesülésének. Hozzájárul a gyermek egész személyiségének alakulásához – a különbözőségek természetes módon való elfogadása, gyermeki empátia erősítése, multikulturális, interkulturális befogadó nevelés, az iskolai beilleszkedés közvetett előkészítése, testi-, lelki-, szociális érettség fejlesztése, fokozott figyelem a SNI gyermekek felzárkóztatására.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. Területei – összehangolt sürgetésmentes munka, fejlesztő kommunikáció, pozitív érzelmkinyilvánítás, reális, a pozitívumokra épülő értékelés.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítsa az óvoda helyiségeiben a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges környezetet.
- Óvodába lépésnél az új környezet különböző tüneteket válthat ki. Kísérje figyelemmel, és gondozza a gyermekeket türelemmel, szeretettel.
- Segítse elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- Kérje az orvos, védőnő tanácsát, segítségét. Tartson kapcsolatot velük, és teremtsen meg a szükséges feltételeket az öltöző kialakításánál a kényelmes öltözködésnek.
- Alakítsa ki a csoportszobákat úgy, hogy legyen elegendő hely és felszerelés a gyermeki tevékenységek számára.
- Gondoskodjon róla, hogy az erős napsugárzás ellen legyen sötétítő az ablakon, a természetes megvilágítás domináljon.

-
- Fordítson gondot a többszöri 5-10 perces szellőztetésre, különösen étkezés után, alvás alatt és mozgásos tevékenység közben.
  - Ügyeljen arra, hogy 20-22 celsius fokos hőmérséklet legyen a csoportszobában.
  - Teremtse meg a feltételeket, hogy a mosdóban mindennek legyen meg a helye (fésű, fogmosó, törülköző), tisztántartásukról rendszeresen gondoskodjon.
  - Tartsa távol, illetve távolítsa el a balesetet okozható tárgyakat.
  - Ismerje meg a család és a gyermek szokásait, szociokulturális hátterét, ennek figyelembe vételével differenciáltan fejlessze a gyermeki készségeket és képességeket.
  - Szoktassa a gyermeket az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítására.
  - Rögzítse napirendben az egészséges életmód ritmusát, időbeosztást, a tevékenységek váltakozását.
  - Folyamatosan konzultáljon probléma esetén – speciális gondozó prevenció és korrekció testi, lelki, nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával /logopédus, pszichológus, szakorvos, szakszolgálatok szakemberei, szülők/.
  - Vegye figyelembe a gyermek egyéni sajátosságait, ennek megfelelő készség- és képességfejlesztés eszközeit, módszereit alkalmazza.
  - Gondozással, védje a gyermekek egészségét, előzze meg a betegségek kialakulását, gyakori szellőztetéssel, megfelelő fűtéssel, edzéssel, higiénikus eszközökkel, az esetleg megbetegedett gyermek elkülönítésével.
  - Tájékoztassa a szülőket az óvoda gondozási feladatairól, követelményeiről, hívja fel a figyelmet a következetes megtartás fontosságára.

Testápolás

- Alakítson ki személyes bensőséges kapcsolatot a testápolási, gondozási műveletek során.
- Hívja fel a szülők figyelmét a hetenkénti hajmosás fontosságára, a körmök tisztántartására, amely betegségek forrása is lehet.
- Segítse elő a papírzsebkendő, a wc papír használatát, a helyes orrfújás gyakorlását.
- Biztosítsa naponta legalább 1 alkalommal a fogmosás lehetőségét.
- Igényelje a tisztaságot és rendet, vetesse észre a rendetlenséget, és megszüntetésébe vonja be a gyermeket is. Érje el, hogy ez a gyermek belső igényévé váljon.

Táplálkozás

- Étkezés terén szervezzen az étkezéshez kulturált körülményeket, mindig tiszta, ép edényeket használjon.
- Biztosítsa a megfelelő időt az önkiszolgálás szokásainak kialakítására, fokozatosan, tapintatosan végezze azt.
- Érje el, hogy a gyermek csak a saját evőeszközével és saját tányérjából fogyassza az ételt, ösztönözze annak elfogyasztására.
- Teremtse lehetőséget az egész nap folyamán folyadék fogyasztására.
- Alakítsa ki a napirendben, hogy azonos időpontban történjen az étkezés, így megerősödnek a táplálkozás feltételes reflexei.
- Segítse elő az új ízek megismerését, megkedveltetését.

Öltözködés

- Kísérje figyelemmel, hogy megfelelő váltócipőt biztosítsanak a szülők a gyermek számára a lúdtalp megelőzése érdekében.
- Az óvodapedagógus irányítsa a gyermekek figyelmét a helyes öltözködés fontosságára, egészségvédelmük érdekében.
- Érje el, hogy a gyermek naponta váltson fehérneműt, harisnyát.
- Biztosítsa, hogy a gyermek a lehető legkevesebbet várakozzon felöltözve a fűtött helyiségben.
- Kérje a szülőket, hogy legyen tartalék fehérnemű, nadrág stb.
- Javasolja a szülőknél a gyermekek többretegű öltöztetését.
- Biztosítsa, hogy a gyermek bátran öltözhessen, vetközhessen a hőmérséklet változásának megfelelően.

Mozgás

- Szervezzen minél több szabadban és csoportszobában végezhető mozgásos tevékenységet, a gyermek mozgásigényének kielégítésére és fejlesztésére.
- Biztosítson a gyermek számára kirándulási lehetőséget is, amely a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt nyújt.
- Tájékoztasson a kirándulás előtt a helyszínről, a megközelítés módjáról, a hely balesetmentességéről, ösztönözze a gyermeket a környezet tisztaságának megővésére.
- Segítse elő, hogy a gyermek változatos mozgással tapasztalhasa, mire képes, adjon módot arra, hogy új és újabb mozgásformákat próbáljon ki, és gyakorolja a már megszerzett mozgáskészségüket.
- Juttassa a gyermeket öröm és sikerélményhez a mozgás segítségével.
- Az óvodapedagógus növelje a gyermek ellenálló képességét a szabad levegőn való rendszeres tartózkodással.
- Biztosítsa, hogy a lehető legtöbb időt töltsék a szabadban.
- A csoportszobában gondoskodjon a mozgásos játékok alkalmával friss levegőről, kellemes hőmérsékletről.
- Teremtse meg a lehetőséget a légfürdőzésre és napfürdőzésre az évszaknak megfelelően, és a fokozatosság elvének megtartásával.
- Nyáron használja ki a víz edző hatását permetező zuhanyozással, lábfürdővel.
- Biztosítson a lehetőségek függvényében egyéb edző hatású tevékenységeket: kerékpározás, úszás, labdázás, rollerezés.
- Kedveltesse meg változatos tevékenységekkel a testmozgást.
- Javítsa a testtartást fejlesztő mozgással, a lábboltozatot erősítő speciális gyakorlatokkal segítse a lúdtalp korrigálását.

Pihenés

- Pihenés, alvás idején az óvodapedagógus biztosítsa a gyermeknek a nyugodt alvás körülményeit, az alvásigényhez szükséges időt, segítse elő az elalvás előtti nyugalmi állapotba kerülést dúdolásal, meséléssel.
- Ügyeljen arra, hogy a korábban ébredők ne zavarják a még alvókat.

-
- Ne erőszakolja a mozdulatlanságot, az alvást.
  - Biztosítsa a levegőcserét alvás alatt is.
  - Ismerje fel a veleszületett rendellenességet, neurotikus tüneteket, nevelési hibákat, amely lehetővé teszi a mielőbbi korrekciót.
  - Ügyeljen arra, hogy a gyermek megszokja a helyes testtartást a gerincoszlop és mozgásszervi elváltozások megelőzése érdekében, nyugalmi és mozgásos állapotok gyakran váltakozzanak a nap folyamán.

Gyermeki tevékenységek

- Elvégzi a saját személyével kapcsolatos feladatokat (testápolás, öltözködés, étkezés stb.), pihen, alszik játszik, mozog.
- A pihenés, alvás egyéni szükséglete eltérő, de nem zavarják egymást a gyermekek.
- Igény szerint használja a zsebkendőt.
- Érzi, ha melege van, fázik, öltözködik le-fel.
- Segít a csoportszoba rendjének helyreállításában, a tisztaság fenntartásában.
- Önmaga is kezdeményez mozgásos játékot a csoportban és a szabadban.
- Egyéni ötletei alapján alkot játékszabályokat.
- Sétál, kirándul, ez alatt lég- és napfürdőzik.
- Változatos mozgásokkal erősödik, differenciálódik mozgása.
- Megismerkedik eddig ismeretlen ételekkel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Önállóan mosakodik, törülközik, kezet mos, amikor szükséges. Ruhája ujját feltűri, fogat mos, fogápoló szereket tisztán tartja. Haját rendben tartja.
- Helyesen fújja az orrát.
- Tüsszentéskor a szája elé tartja a zsebkendőt.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látja el.
- Segédkezik a foglalkoztató átrendezésében.
- Segítséget nyújt társainak és a felnőtteknek.
- Étkezés közben kulturáltan viselkedik. Igényli az asztal esztétikai rendjét.
- Helyesen használja az evőeszközöket.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik.
- Ruháját hajtogatja.
- Cipőfűzőjét megkötö, cipőjét szükség esetén letisztítja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére.
- Az eszközökkel óvatosan bánik.
- A rendetlenséget megszünteti.
- Óvja maga és társai testi épségét.

7.2. Játék

*„Csodálatos milyen eredeti tud lenni egy gyermek, ha hagyják.”
/Kosztolányi Dezső/*

A gyermeki játék legélvezetesebb, legvonzóbb és egyben legföltettebb sajátja annak szabadsága. Nem mindegy, hogy e szabadsággal a gyermek, hogyan tud élni, s hogy a felnőtt, a játéktámogató, szerepében hogyan tud számolni a játék végtelenségével.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. **A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek, minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell teljesülnie.**

A játék a gyermek sajátos öntevékenysége, ami szabad akaratra épül, benne és általa érvényesül az önkifejezés.

A kisgyermek a külvilágtól és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. Benne fejlődnek azok a tulajdonságok, melyek később a játékán kívül is jellemzőek lesznek rá.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában is **a felnőtt** - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységhez, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, ill. segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Intézményünkben, előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését.

A játék kiemelt jelentősége az óvodánk napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.

Játékfajták

A gyakorlójáték bevezetője és kiegészítője a többi játékfajtának. Főleg a 3-4 évesek játékát jellemzi. A gyakorló játék az eszközhasználatban, mozgássorok kialakításában, manipulálásban realizálódik.

A szerepjátékban a gyermekek tapasztalataikat, elképzeléseiket hozzájuk fűződő érzelmeiket jelenítik meg. A vállalt szerepen keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait.

A szabályjátékban nem a művelet, nem a szerep a rögzített, hanem a feladat és a szabály. Meghatározott cél elérésére irányul. Mozgás és értelemfejlesztő hatása van.

Konstruktív játék során a gyermekek különféle elemekből, anyagokból építményeket, játékszereket, modelleket hoznak létre saját elképzelésük alapján.

Bábozás, dramatizálás során eljátszanak ismert meséket, kitalált helyzeteket, szituációkat. A játék során beleélik magukat a szereplők helyzetébe.

Az óvodapedagógus feladatai

- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
- Az óvodapedagógus tanítsa a gyermekeket játszani, ismertesse meg a játékeszközök rendeltetésszerű használatát.
- Biztosítsa a szükség és igény szerinti együttjátszást, támogató, serkentő, ösztönző, indirekt magatartásával.
- Az óvodapedagógus teremtsen meg a feltételeket /hely, idő, légkör és eszköz/, hogy a gyermekek aktivitással, jókedvvel vehessenek részt az elmélyült, folyamatos, nyugodt játékban.
- Gondoskodjon pozitív érzelmeket kiváltó élményekről, így adjon minél több játéktémát a gyermekeknek.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek játékuk során környezetüket formálhassák, kedvük, elképzelésük szerint átalakíthassák, szabadon mozoghassanak a csoportszobához tartozó játékhelyiségekben is.
- Tartsa szem előtt, hogy a gyermekeknek különösen fontos a minél hosszabb, megszakítás nélküli játékidő.
- Biztosítson olyan játékeszközöket, amelyek az elmélyült játék kialakulását, és a fantázia fejlődését szolgálják.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekeknek az udvaron is álljanak rendelkezésükre barkácsoló, ábrázoló, manipuláló, konstruáló eszközök.
- Ismertesse meg a gyermekeket minél több mozgásos játékkal.
- Ismerje a fejlesztő játékeszközöket, azokat kreatív módon alkalmazza a mindennapi óvodai életben, a gyermekek fejlettségi szintjéhez igazodva.
- Képességfejlesztő játékeszközök segítségével tudatosan fejlessze a gyermekek értelmi képességeit /megfigyelés, emlékezet, gondolkodás/.
- Az óvodapedagógus a játékokhoz szükséges eszközöket folyamatosan bővítsen.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermek gyakorlójátékot játszik, e tevékenység közben ismerkedik az őt körülvevő világgal, annak tárgyaival.
- Szerepjátékot játszik, ebben jeleníti meg tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, pozitív és negatív élményeit. Ezeket sajátos módon alkotja újra.
- Szabályokhoz igazodva mozgásos és értelemfejlesztő, logikus gondolkodásra serkentő szabályjátékot játszik.
- Bábozik, dramatizál, így eleveníti fel irodalmi élményeit kötetlen formában.
- Barkácsol különféle eszközökből, sokféle anyagból játékához felhasználható kiegészítőket.
- Konstruál, eleinte nagyobb, később apróbb kockákból, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket.

A fejlődés jellemzői korosztály szerint

Gyakorlójáték

3-4 éves kor: a játékos mozgást mindig ugyanabban a formában, ugyanolyan szabályok szerint ismétlik. Játékszereket, eszközöket rakogatnak céltalanul, vagy maguk alkotta szabály szerint.

4-6-7 éves kor: gyakorló játék csak akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemarad, képességei fejletlenek, de jelentkezhet konstrukciós és szerepjáték elemeként is.

Szerepjáték

3-4 éves kor: képesek olyan szerepjátékok kezdeményezésére és eljátszására, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak.

4-5 éves kor: mozgásuk, értelmi és érzelmi fejlődésük alapján megértik környezetük egyszerűbb jelenségeit, viszonyulásait, készek ezeket játékaikban újraalkotni.

5-6-7 éves kor: tudnak vezetni, és játszótársaikhoz alkalmazkodni. Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, abban együttműködni, melyben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét és kapcsolatait.

Barkácsolás

3-4 éves kor: az óvodapedagógus, a gyermekek bevonásával készít kiegészítő játékszereket.

4-5 éves kor: segítenek az óvodapedagógusnak a játékszerek készítésében és a játékok megjavításában.

5-6-7 éves kor: a barkácsolás, a szerepjáték és a bábozás természetes eszköze.

A kellékeként létrehozott eszközöket felhasználják játékaikban.

Dramatizálás, bábozás

3-4 éves kor: elsősorban a bábú mozgása kelti fel a gyermekek érdeklődését, ezért a bábúk „éljenek” a gyermekek között, legyen helyük a csoportban.

4-6-7 éves kor: kézméretüknek megfelelő bábokkal báboznak. Kedvelt mesealakokkal, hétköznapi figurákkal önállóan, kitalált szöveggel báb jeleneteket adnak elő.

Szabályjáték:

3-4 éves kor: mozgásszükségletet kielégítő, egyszerű szabályokat tartalmazó játékokat játszanak.

4-5 éves kor: képesek a szabályok megértésére, az óvodapedagógussal közösen ellenőrzik a szabályok betartását, a győzelem érdekében megpróbálnak együttműködni.

5-6-7 éves kor: olyan szabályjátékot választanak, amely nagyobb ügyességet, vagy szellemi erőfeszítést igényel. Egymást figyelmeztetik a szabályok betartására, megjelenik az egészséges versenyszellem.

7.3. Anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak megvalósítása, az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtsen olyan szeretetteljes, derűs légkört, beszélgető, beszélő környezetet, amelyben a gyermekek bátran, szívesen nyilatkoznak meg, mesélnek élményeikről, kérdéseket tesznek fel, kíváncsiságuk, érdeklődésük fokozódik, igényes beszédbeli megfogalmazással kommunikálhatnak a helyzetnek megfelelően.
- Az anyanyelvi játékokat építse be a mindennapi óvodai életbe, gyakoroltassa a hangzók tiszta ejtését.
- Az óvodába lépéskor tájékozódjon a gyermekek nyelvi fejlettségéről.
- Ismerje fel a beszédhibákat.
- Súlyosabb beszédhibák esetén irányítsa a gyermeket logopédushoz.
- Szép kiejtéssel, nyelvtanilag helyesen beszéljen, beszéde követésre méltó legyen.
- Fogalomhasználata szakszerű legyen, érthetően közvetítsen a gyermekeknek, korosztályi és egyéni jellemzők figyelembevételével. Közléseit kapcsolja össze cselekvéssel, szemléltetéssel.
- Ismertesse meg a gyermeket a kommunikáció verbális és nonverbális eszközeivel.
- Valamennyi nevelési területnek megfelelően folyamatosan bővítse a gyermekek szókincsét új szavakkal, fogalmakkal, használja a jelenségekhez kapcsolódó jelzős kifejezéseket, ösztönözze az összefüggéseket megragadó megfigyeléssel, megfigyeltetéssel a tapasztalatok verbális megfogalmazását.
- Fejlessze a gyermekek beszédhang hallását és beszédértését, auditívemlékezetét, a beszéd helyes ritmusát, a megfelelő mondat és szövegalkotást ezt szolgáló játékokkal, igényes vers, mondóka, mese válogatásával.
- Támogassa, segítse spontán párbeszéd helyzetek kialakulását, építsen a gyermekek természetes közlési vágyára, ötletek, vélemények közös szóbeli megfogalmazásával, szófordulatok, utánzásra készítő udvarias viselkedés szóbeli kifejezéseinek gyakorlásával fejlessze a gyermekek kommunikációs készségeit.
- A gyermekek igényeihez igazodva törekedjen a beszédgátlás oldására, a beszédaktivitás, beszédfantázia erősítésére a megfelelő módszer, motivációs eszköz kiválasztásával /bábbal, mesével, dramatikus játékkal, drámajátékkal, mimetizálással/.
- Ismerje meg a család anyanyelvi kultúráját, hívja fel a szülők figyelmét a beszélgetések kapcsolaterősítő, fejlesztő hatására.
- Igény szerint segítse az SNI gyermekek speciális segédeszköz használatát.

Gyermeki tevékenységek

- Igényeiket, szükségleteiket világosan, érthetően megfogalmazzák használják az erre utaló kifejezéseket.
- Gondozási tevékenységek során figyelik az óvodapedagógus utasításait.
- Játék, tevékenykedés közben használják a párbeszéd fordulatait, közlik egymással gondolataikat, ötleteiket, fokozódik beszédkedvük.
- Az irányított és spontán tanulási folyamatban a gyermekek használják a megismert tárgyak, jelenségek, történések kifejezéseit, folyamatosan gazdagodik szókincsük.
- Családi és egyéni élményeikről beszámolnak társaiknak és az óvodapedagógusnak.
- Anyanyelvi és kommunikációs játékokat játszanak az óvodapedagógus irányításával.

- Társaik mozgását, cselekvéseit verbálisan is kifejezik, megnevezik a téri irányokat, használják a névutókat, a matematikai kifejezéseket, udvariassági formulákat.
- Történeteket találnak ki és mondanak el, ilyenkor alkalmazzák az ismert nyelvi formákat, mesélnek egyszerű és összetett mondatok használatával, kifejeznek véleménynyilvánítást.

A fejlődés jellemzői korosztályonként

3-4 éves korban

A gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek saját cselekvésükről, a velük megtörtént eseményekről. Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és a megszokott jelenségek nevét. Leggyakrabban kérés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkoznak meg. Tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat összefüggően fejezik ki, még gyakori szövegszerkesztési hibával.

A magán és mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik. Képességeiknek megfelelő anyanyelvi és kommunikációs gyakorlatok eredményeképpen megfelelően fejlett szövegértésük, megfigyelőképességük, memóriájuk, légzéstechnikájuk, téri tájékozódásuk.

4-5 éves korban

A gyermekek bátran, szívesen beszélnek. Értik és használják az ismert szavakat akkor is, ha az azokkal jelölt tárgyakat, személyeket nem szemlélik közvetlenül. Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni, közölni, leírni, mesélni. Társaik beszédére odafigyelnek és igénylik, hogy őket is figyelmesen meghallgassák. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelem felhívást, a köszönést, az udvariassági kifejezéseket. Helyesen használják a jelen és a múlt idejű igeidőket, a képzőket, a ragokat, a határozott és határozatlan névelőt. Még előfordul néhány helytelenül képzett vagy helyettesített hang. Hallási figyelmük, emlékezetük, akusztikus differenciálásuk, hangfelismerésük megfelelően fejlett.

5-6-7 éves korban

A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Összefüggő beszédükben sok a szóismétlés, kötőszó - halmozás. Elbeszélésük folyamatos, de még nem követi mindig a történések logikai, időbeli sorrendjét. Beszédfigyelmük koruknak megfelelő, figyelmesen végighallgatják az óvodapedagógust, részt vesznek párbeszédben, végig várják a másik gyermek megnyilatkozását. Jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozással, hanglejtéssel, hangerővel és megfelelő tempóval beszélnek, helyzetnek megfelelően kommunikálnak, melyet természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérnek. Tisztán ejtenek minden beszédhangot. Helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igéket.

7.4. Munka jellegű tevékenységek

A gyermeki munka önként, örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.

A személyiség fejlesztés fontos eszköze a munka és a munka jellegű játékos tevékenység. A játékkal sok mindenben azonosságot mutat.

A feladatok elvégzése során megtanulják az eszközök használatát, tapasztalják, hogy az ember folyamatosan alakítja, változtatja környezetét. Az eszközök használatán kívül kialakulnak a munkavégzés képességeinek alapjai, mint kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság.

A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának fontos eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A munka célra irányuló tevékenység, külső képzetés, többnyire külső irányítással folyik, a gyermektől belső fegyelmet, felelősséget, kötelezettség vállalást és annak teljesítését igényli. A munka elvégzését külső szükséglet indokolja, a gyermekeknek valamit teljesíteniük kell, munkájuk eredményét ők és mások egyaránt tapasztalják.

Célja

A gyermekek fokozatosan tapasztalják meg a munka örömét, tanulják meg tisztelni a munkát végző embert. Munkavégzés közben alkalmazkodnak egymáshoz, megbecsülik egymás munkájának eredményét, fejlődnek közösségi kapcsolataik, alakul feladattudatuk, felelősség érzetük.

Munkafajták:

- Saját személyükkel kapcsolatos munkák
- Közösségért végzett munka /naposság/
- Alkalomszerű megbízatások
- Környezet rendjének megőrzése
- Növény és állat gondozás

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus teremtsen meg a gyermekek számára az életkorokhoz, erejükhöz mért munkalehetőségeket.
- Gondoskodjon arról, hogy a gyermekek saját személyük, ill. a csoport érdekében maguk végezhesenek el minden olyan munkát, amelyre egészségük károsodása nélkül képesek
- Ismertesse meg a gyermekeket a munka társadalmi értékével, váljon a gyermekek igényévé az értékteremtés, ami magába foglalja a materiális, szellemi, erkölcsi, esztétikai értéket egyaránt.
- Az óvodapedagógus biztosítsa a legalkalmasabb eszközöket, szoktassa rá a gyermekeket, hogy tartsák azokat rendben.
- Teremtse meg a nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört. - Erősítse a munkára készítő indítékokat a gyermekekben.
- Ismertesse meg velük az adott munka eszközeit, azok ésszerű használatát, a munka legcélszerűbb fogásait, azok sorrendjét, a munka ellenőrzésének módjait.
- Törekedjen arra, hogy a munka értékelése során kedvet ébresszen a gyermekekben a további munkához.
- Gondoskodjon arról, hogy a szülő is értse mennyire fontos a gyermek munkájának tiszteletben tartása.
- Erősítse a munka iránti pozitív érzelmeket a gyermekekben.
- Segítse elő a gyermekek önértékelési képességének, igényszínvonalának és közösségi, társas kapcsolatainak fejlődését.
- Fejlessze a munkavégzéshez szükséges attitűdöket, képességeket és készségeket
- Az SNI gyermekek munkavégzését segítse a megfelelő speciális eszközök használatával. Adjon lehetőséget a kevésbé sérült funkciók differenciáltabb, tudatos fejlesztésére.

Gyermeki tevékenységek

- Közösségi megbízatásként naposi munkát középső és nagycsoportban végeznek a feladatok fokozatos bővülésével.
- A naposok terítnek, leszedik az asztalt, megkínálják pajtásaikat.
- Szükség szerint átrendezik a termet, segítenek a foglalkozási eszközök kiosztásában.
- Ellenőrzik a csoportszoba és a mosdó rendjét, tisztaságát.
- Segítenek az udvari játékeszközök ki és behordásában.
- Részt vesznek játékok javításában, tisztán tartásában.
- Évszakonként gondozzák kertrészüket és az élő sarok növényeit. Locsolnak, ültetnek, kapálnak, gyomlálnak.
- Udvarrészüket tisztán tartják, összeszedik a szemetet, sepregetnek.
- Alkalmoszerűen apró megbízatásokat teljesítenek. Időközönként szétválogatják a játékeszközöket, rendbe teszik a babaszobai szekrényeket, részt vesznek a hó eltakarításban.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

Jártasságot szereznek a különböző munkafajták elvégzésében. Önállóan használják a munkaeszközöket. Szívesen és önként vállalják a naposságot és egyéb megbízatásokat. Munkavégzésük során fegyelmezettek, munkájukban kitartóak megbízhatóak. Érzik munkájuk fontosságát és hasznosságát. Munkavégzés közben képesek az együttműködésre. Az egyéni megbízatásokat önállóan teljesítik.

7.5. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodai életben a gyermek a szocializáció újabb minőségét éli át. Megtanulja megismerni önmagát, az együttélés szabályait, a társas életben elvárt viselkedésmódokat. A közösségi nevelés szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Ezért olyan óvodai élet szervezésére törekszünk, amely segíti a gyermek **erkölcsi tulajdonságainak, és akaratának szokás-és normarendszerének** megalapozását.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítsa az elfogadó érzelmi alapokra épített kellemes óvodai légkört.
- Tegye lehetővé a gyermek és társai közötti, valamint a gyermek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktus felvételt.
- Biztosítsa annak lehetőségét, hogy a felnőttekkel és a társakkal szembeni, s a társadalmilag elfogadott viselkedési szokás- és normarendszereket elsajátítsa a gyermek.
- Tegye lehetővé az elfogadott viselkedési módok természetes szituációkban történő gyakorlását.
- Életkornak és a gyermek igényeinek megfelelően ismertesse meg a gyermekeket a keresztény kulturális értékekkel, szimbólumokkal.
- Segítse elő a gyermekcsoporton belül az együttműködés, a kooperatív munka képességének kialakulását,
- Biztosítson élményekben gazdag környezetet, hogy a gyermekek befogadóvá, elfogadóvá, segítőkésszé váljanak és legyen természetes számukra a különbözőség.

- Segítse a közvetett iskolai beilleszkedést a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.
- Tegye képessé a gyermeket arra, hogy az adódó esetleges konfliktusokat önállóan próbálják egymás között megoldani.
- Segítse elő a társakért, a csoportért érzett felelősség kialakulását a gyermeki tevékenység folyamatos értékelése által.
- Biztosítsa, hogy a gyermek társai irányában mindig megértést tanúsítson. Tisztelje társai másságát.
- Személyes példával ösztönözze a gyermekeket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására.
- Bátorítsa az eltérő kultúrából érkező gyermekek önkifejezését, társas kapcsolataikat.
- Tegye lehetővé a csoport életét színesítő visszatérő hagyományok éltetését.
- Erősítse a szűkebb és tágabb környezetük tevékeny megismerésével a nemzeti identitástudatot, hazaszeretetet, családhoz való kötődést.
- Állítson a csoport elé távlatokat, melyek a közös tevékenységekkel a gyermekek fejlődésének serkentői.
- Biztosítson alkalmat a baráti kapcsolatok kialakulására. Állandóságát tegye lehetővé közös tevékenységek, élményszerzések biztosításával.
- Környezettudatos magatartás megalapozása, érzelmi viszonyulásuk alakítása a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.
- Alkalmazzon speciális fejlesztéseket a HHH és az SNI gyermekek testi-, lelki-, és szociális érettségének megalapozására az iskolai munkához.

Gyermeki tevékenységek

- Megtanulja tevékenység közben a másokkal való érintkezést és együttműködést.
- Ismeri és alkalmazza társas kapcsolataiban az alapvető társadalmi és erkölcsi normákat.
- Törekszik a felmerülő konfliktusok önálló megoldására, és ezáltal szocializálódik.
- Baráti kapcsolatokat alakít ki - ezekben tevékenykedik. Közös tervezet több napra szóló játékot.
- Eljut az „én” -től a „mi” tudatig.
- Alárendeli saját akaratát másokénak.
- Formálja önfegyelmét, önkifejező, önértékesítő képességét, ezáltal szabálytudata magasabb szintre jut.
- Társainak segítségére siet – tolerálja a különbözőséget.
- Véleményt mond társairól, tevékenységeikről, környezetéről.
- Önként részt vesz a közös munkavégzésekben, a csoportszoba formálásában – csoport, illetve óvodai közös programokban.
- A népi hagyományok ápolásában tevékenyen részt vesz - pld. Luca napi búzát ültet, komafát cserél, Kisze bábót készít stb. E közös élmények hatására erősödik a csoport közösségéhez, valamint az óvodai közösséghez való kötődése, s ez által formálódik magyarságtudata, nemzeti identitástudata.

- Programokat szervez rövidebb és hosszabb távú célok szerint.
- Felfedezi szűkebb lakóhelyét, séták, kirándulások alkalmával irányított megfigyelések által megismerkedik szülővárosa nevezetességeivel, ezáltal kialakul benne az együvé tartozás érzése, legyen ez a szülőföldhöz, családhoz való kötődés alapja.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek hozzájárul a csoportszoba szebbé és otthonosabbá tételéhez, figyel az óvodapedagógusra, végrehajtja a kapott feladatokat.
- Megköszöni, ha kap valamit, kezd segíteni másoknak, szívesen játszik együtt.
- A kívánt játékszert elkéri társától, használja az udvarias beszédmód kifejezési formáit.
- Tisztelettel viselkedik a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival. Köszönti a csoportba érkező vendéget.
- Eligazodik a csoport életében, a napirendben. A korábban kialakult szokásokat önállóan alkalmazza. Érti a szabályok lényegét és törekszik is azok betartására. Tevékenységeiben egyre önállóbb.
- Szívesen játszik együtt, érdeklődik társai iránt, segíti őket öltözködés, séta stb. közben. Önállóan keresi a segítségadás megfelelő formáit. Bízik önmagában és társaiban. Számba veszi a csoport tagjait.
- Keresi a közös tevékenység lehetőségét. Jelzi, ha közölni valója van.
- Tudatosodik benne, hogy egy összetartó csoport része, ezáltal együtt érez társaival, türelmes irántuk, figyelmesen hallgatja meg őket, örül a közösen elért sikernek. Átérti a csoportért végzett tevékenység fontosságát.
- A megkezdett tevékenységet befejezi. Elfogadja az adott tevékenység által megkívánt magatartásformát.
- Természetes szükségletté válik a közös tevékenység, képes saját akaratát alávetni másokénak. Tűrő és konfliktusmegoldó képessége magasabb szintre jut. Vállalkozik önálló véleményalkotásra. Alakul a csoport közvéleménye.
- Kapcsolatot alakít ki a többi csoportba járó gyermekkel.
- Korosztályának megfelelően kezd kialakulni reális önképe, önértékelése, próbálkozik a társértékeléssel.

7.6. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

Az óvodai tanulás elsődleges célja, az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakozását. Az SNI gyermekek esetében fontos annak szem előtt tartása, hogy egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek.

Az ő spontán tanulásukat, a „kiemelkedő terület” –ükre kell összpontosítani.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedés tanulás
  - a spontán, játékos tapasztalatszerzés
  - a cselekvéses tanulás
  - a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
  - az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés - a gyakorlatiprobléma- és feladatmegoldás
  - az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás
- Óvodánkban a tanulás folyamatos, hiszen a gyermek minden helyzetben képes tanulni. A tanulás alapvető formája a játék. A felfedezés, a megtapasztalás játékos élménye lehetővé teszi, hogy kialakuljanak azok a képességek, mely alapján a gyermek számára a későbbi tanulás örömet jelent.

Elkülönítjük a játékidőben játszott és a tanulási folyamatban használt játékot.

A tanulási folyamatban a játékos feladatokkal vonzóvá tesszük a tanulást, mert a belső motivációra építünk. Növeljük a gyermek aktivitását, kíváncsiságát, a figyelem tartalmát és mélységét.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek nyitottságára és kíváncsiságára építve biztosítja a közvetlen tapasztalatszerzés lehetőségét, a valóság sokoldalú megismerését.
- Változatos módszereket alkalmazva segíti, hogy a gyermekek megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket.
- A tevékenységek irányítása során alkalmazott pedagógiai eljárásait a gyermekek egyéni szükségleteihez és fejlettségi szintjéhez igazítja.
- Tevékenységeiben korszerű tudástartalmakat alkalmaz.
- A tudástartalmakat szakszerűen, érthetően közvetíti a korosztályi és egyéni jellemzők figyelembevételével.
- Épít a gyermekek spontán és tudatosan szerzett tapasztalataira, ismereteire, érzelem vezéreltségükre, cselekvési és közlési vágyukra.
- Kihhasználja az adott tárgyi és természeti környezet, kulturális értékek nyújtotta lehetőségeket.
- Változatos módon biztosítja a gyermekek motiváltságát, támogatja az önálló tapasztalatszerzés igényét, kreativitásuk megnyilvánulásait.
- Nagy hangsúlyt fektet a tevékenységek során az értékelésre, a reális énkép kialakulására, lehetőséget ad – támogatva a pozitívumok kiemelését - az ön- és társértékelésre.
- Változatos és innovatív módszereket (pld: kísérletezés) és szervezeti kereteket (pld: kooperatív munka) alkalmaz céljai eléréséhez.
- Biztosítja a nyugodt légkört, a megfelelő helyet és esztétikus eszközöket a tapasztalatszerzéshez.
- Lehetőség szerint beépíti az online információszerzés lehetőségét, használja az IKT eszközeit.
- Komplex tevékenykedtetésre törekszik, támogatva ezáltal a gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztését.
- Minden pedagógiai eljárásában betartja a differenciálás elvét (felzárkóztatás, tehetségigéreték, támogatása).

---

8. AZ ÓVODAI ÉLÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

8.1. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb természeti, emberi-, tárgyi- környezetről annak formái, mennyiségi, téri viszonyairól.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz. Tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek segítik a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások értékeit, védelmét, szeretetét.

A nevelés célja

A gyermekek életkoruknak megfelelő szinten minél több tapasztalatot szerezzenek mozgásos és érzékszervi tevékenységeken keresztül az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Fedezzék fel a természeti és tárgyi környezet szépségeit. Tudjanak rácsodálkozni a szépre, a jóra. Váljék igényükké a természeti és épített környezet védelme megóvása, a környezettudatos életforma.

Nevelési feladataink

- A mi feladatunk, hogy megtervezzük és megteremtsük azokat az alkalmakat, amelyek során a gyermekek rácsodálkozhatnak a természet szépségeire, összhangjára, tapasztalhatják a kölcsönös előnyöket s maguk is tehetnek azért, hogy kellemes környezetben éljenek
- Lehetőséget biztosítsunk az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, ezek feldolgozására a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az információ szerzés sokoldalú biztosításával gyarapítsuk az aktív és passzív szókincsüket.
- Megalapozzuk a gyermekekben környezetük védelmének, és a természet szeretetének igényét.
- Lefektessük a környezettudatos magatartás alapjait.

Óvodapedagógus feladatai

- Biztosítson a gyermeknek olyan tevékenységeket, hogy megismerje és megértse az őt körülvevő világot, építsen a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre.
- Szenzitív játékok, tapasztalatok biztosítása a környezet élményszerű megismerésére.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek megismerje azt a szűkebb emberi tárgyi környezetet, amelyben él, és hívja fel a figyelmet annak értékeire és szépségeire.
- Biztosítson tapasztalási lehetőséget, séták kirándulások során, az óvoda udvarán és kertjében, vagy a természetsarokban végzett tevékenységek által.
- Biztosítsa a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, és virágoskert működjék.
- Alakítsa ki a szülőföldhöz, nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív viszonyt. Tegye lehetővé, hogy megismerjék városunk és környékének nevezetességeit és kirándulóhelyeit.

- Méltón a néphagyományok ápolását szem előtt tartva ünnepelje a gyermekcsoporttal a Jeles Napokat.
- Alakítson ki pozitív érzelmi viszonyt tárgyi környezetével, és a természettel, környezettudatos magatartás megalapozása.
- Biztosítson a természetsarokban növényekről, állatokról, megfigyelt természeti jelenségekről szóló folyóiratokat, ismeretterjesztő könyveket és verses köteteket.
- A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés biztosításával a gyermek aktív-passzív szókinccsének gyarapítása, fogalmak körének és tartalmának bővítése.
- Tanítsa meg a gyermeket a rácsodálkozásra, a környezet szépségeinek értékelésére, figyeltesse meg a természet színeit, hangjait, változásait.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd, mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása.

Gyermeki tevékenységek

- Kirándulások, séták során alkalmazza a közlekedés szabályait, megismeri a kulturált viselkedés formáit.
- Megfigyeli az évszakok jellemzőit, az időjárás változékonyságát, tapasztalatot szerez, összefüggőseket fedez fel a természet változásai az időjárás és az öltözködés összefüggései között.
- Kerti munkát végez, közben megismerkedik a kerti szerszámokkal, azok használatával.
- Az udvaron olyan fákat, növényeket ültet, amelynek termését később elfogyasztja.
- Veteményez, nyomon követi a növények fejlődését, gondozza azokat, közben megfigyeli a fákat, bokrokat és felbukkanó rovarokat.
- Madáretetőt készít, megfelelő eséllyel látja el az itt teledő madarakat, ismerkedik a környezetében élő madárfajokkal, fokozottan figyel védelmükre. Etetőket, itatókat helyez el felnőtt irányítása mellett, megfigyeli a madárodú körüli teendőket.
- A természetsarokban fa- és cserjegyallyakat hajtát, gumót, hagymát, magvakat csíráztat, megfigyeli az induló életet, tárgyakat gyűjt a bővítéshez.
- Az akvárium gondozása közben tapasztalatot szerez a víz állagának változásáról és ennek következtében fellépő élőlényváltozásról.
- A közösen vásárolt, esetleg otthonról hozott zöldség- és gyümölcsféléből vitamintálat készít –reszel, szeletel, izesít, ízlel.
- Segít az óvoda udvarának, kertjének, sziklakertjének gondozásában.
- A napszakokra jellemző tevékenységeket eljátssza szimulációs játékban.
- Játéka során alkalmazza a családról, a foglalkozásokról, az emberi testről, annak ápolásáról szerzett ismereteit.
- A város adta lehetőségek maximális kihasználása, látogatása: iskola, orvosi rendelő, mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség, repülőtér, nagyállomás, piac, múzeumok, könyvtár, Csodamalom Bábszínház, Nemzeti Színház, Vadaspark, Avasi Arborétum, Tapolca, Lillafüred.

- Részt vesz az óvoda „zöld” programjain, jeles napokon, kirándul, sétál, terméseket gyűjtöget, barkácsol, papírt gyűjt, szelektíven gyűjti a hulladékot, illetve megismeri annak újrahasznosítási lehetőségeit.
- A hagyományos és néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeknek tevékeny résztvevője, a csoporttal közös élményeket szerez, részt vesz a hagyományok felelevenítésében megismerésében s ez erősíti magyarságtudatát.
- Megfigyeli a környezetszennyezés néhány elemét (füst, por, zaj stb.), ezekkel kapcsolatban egyszerűbb vizsgálódásokat végez.
- A közelben lévő Hejő-patakban megfigyeli a víz tisztaságát, vizsgálódást végez.
- A spontán és szervezett megfigyelések során szerzett ismereteit kiegészíti, elmélyíti a természetsarokban elhelyezett folyóiratok, könyvek nézegetésével, folyamatosan gyűjtött képekből albumokat készít.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ismeri társadalmi és családi környezete fontosabb adatait.
- Elfogadja és tiszteletben tartja a különbözőségeket.
- Alkalmazza az elemi közlekedési szabályokat, ismer többféle közlekedési eszközt.
- Ismeri és megnevezi a környezetében lévő néhány intézményt, és azok rendeltetését.
- Felismeri a tárgyak, jelenségek között lévő összefüggéseket.
- Tárgyakat, jelenségeket rendeltetésük és külső jegyeik alapján összehasonlítja.
- Ismeri a testrészeket, a test felépítését.
- Tudja a napszakokat.
- Megkülönbözteti egymástól az évszakokat, ismeri egyes évszakok néhány jellegzetességét.
- Alkalmazza a „növény” szót, mint gyűjtőfogalmat, tudja, hogy mi tartozik oda (fa, bokor, virág, fű stb.).
- Ismeri a növény fejlődésének menetét, a fejlődés és az időjárás összefüggéseit.
- Alkalmazza a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit.
- Tudja csoportosítani az állatokat aszerint, hogy hol élnek, ismeri azok legfőbb jellemzőit védelmét.
- Összehasonlítja a házi szárnyasokat az ismert madarakkal, külső jegyeik, hasznosságuk alapján.
- Ismeri a zöldség és gyümölcs fogalmát, több fajta zöldséget, gyümölcsöt felsorol, ismer.
- Ismeri ezek fontosságát az egészséges táplálkozás szempontjából.

8.1.1. A környezet védelme

A környezetszennyezés és a természet pusztítása olyan méreteket öltött, hogy a kiutat a gyökeres szemléletváltásban találhatjuk.

Már óvodás korban alapozzunk meg egy olyan természetszemléletet, amely a természetet tisztelő, elfogadó, annak törvényeit tiszteletben tartó, jelzéseit befogadó személyiség sajátja.

A gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása ezért tölt be központi szerepet pedagógiai programunkban. Fontosnak tartjuk a tiszta, egészséges környezet iránti igény, szemlélet kialakítását a családokban is.

Feladatunk

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása,
- környezettudatos magatartás megalapozása, ismeretek bővítése,
- a fenntarthatóság elvének és lehetőségeinek megismertetése,
- a családok szemléletformálása, közös programok szervezése, szelektív szemétgyűjtés
- vetélkedők, papírgyűjtés, kirándulások, kertészkedés szervezése.

A kisgyermekkor környezeti nevelés terén végzett tevékenységünk elismeréseként intézményünk elnyerte a „MADÁRBARÁT ÓVODA” címet. Ennek szellemében természetszerető, környezetbarát, nyitott gyermekeket nevelünk.

Óvodásaink aktívan részt vesznek környezetük tisztaságának megőrzésében /szemetes használat, levélséprés, gereblyezés, virágültetés, bokrok, fák, virágok megóvása, szelektív hulladékgyűjtés/. Kirándulások alkalmával tudatosítjuk a gyermekekben, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalomát, gyönyörködjenek a szépségében, csak azt gyűjtsenek, ami már lehullott, amit a természet már „elengedett”.

A családok bevonásával óvodánkban papírgyűjtést szervezünk, folyamatosan, biztosítjuk a szelektív hulladékgyűjtés lehetőségét. Madárbarát óvodánk kiemelten foglalkozik a madarak védelmével, az évszaknak megfelelő teendővel (pl.: etetők, itatók elhelyezése, odúk takarítása), környezetük madarainak jobb megismerésével.

Lehetőség szerint madárgyűrűzést szervezünk, ahol meg is ismerkedhetnek a madarak életével.

8.1.2. Környezetvédelmi Világnapok megünneplése

<p>Október 04.</p> <p>Feladat, ajánlás:</p> <p>Jelszavunk:</p>	<p>Állatok Világnapja</p> <p>Vadon élő állatok, bogarak megismerése, hasznuk, fontosságuk Kirándulás a Miskolci Vadasparkba, Nyíregyházi Állatparkba, állatsimogatás és érzékenyítő programok szervezése.</p> <p>„Ne bántsd a bogarakat és rovarokat, inkább ismerd meg őket!”</p>
<p>Március 22.</p> <p>Feladat, ajánlás:</p> <p>Jelszavunk:</p>	<p>Víz Világnapja</p> <p>A víz fontosságának tudatosítása. Élhetünk-e víz nélkül? Takarékoskodjunk a vízzel! Kirándulás Lillafüredre a vízeséshez, a Pisztrángosba, a Békástóhoz, a Szinva és a Hejő patakhoz.</p> <p>„A víz az élet, takarékoskodjunk vele!”</p>

<p>Április 22.</p> <p>Feladat, ajánlás:</p> <p>Jelszavunk:</p>	<p>Föld Napja</p> <p>Szép környezet kialakítása, virágok ültetése, tágabb természeti környezetünk megismerése, értékeink megóvása! Kirándulás az Avasi Arborétumba és a Tapolcai rétre.</p> <p>„Legyen mosolygós a Föld!”</p>
<p>Május 10.</p> <p>Feladat, ajánlás:</p> <p>Jelszavunk:</p>	<p>Madarak és Fák Napja</p> <p>Facseteték ültetése, kihelyezett madárodúk figyelemmel kísérése, madárgyűjtés szervezése. Kirándulás a Miskolci Vadasparkba</p> <p>„Ölelj meg egy fát!”</p>
<p>Június 05.</p> <p>Feladat, ajánlás:</p> <p>Jelszavunk:</p>	<p>Környezetvédelmi Világnap</p> <p>Szemétszedés, papírgyűjtés a szülők közreműködésével. Kirándulás a tapolcai turista útvonalon, a Tisza-tavi Ökocentrumba</p> <p>„Védd a természetet! Ne szemetelj!”</p>

8.1.3. Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

Az óvodás gyermek környezetét szeretné egyre jobban megismerni és abban a helyét megtalálni. Utánozza a felnőtteket és a társait, újra és újra próbálgatja képességeit, sikerélményt okoz neki egy-egy összefüggés felismerése, megértése, a problémahelyzetek megoldása. A matematika mindenben benne van!

Erre épül az óvodai matematikai tapasztalatszerzés. Sokszínű matematikai tevékenységgel, a gyermek érzékszerveire ható változatos cselekedtetéssel érhetjük el a célunkat.

A *”matematika játékosan”* elv helyett jobb megközelítés a *”játékban a matematika”*.

A foglalkozások során (kötött vagy kötetlen) a játékos cselekvés, a cselekvő tapasztalatszerzés kap hangsúlyt. A „problémahelyzeteket” teljes testükkel megtapasztalva élik át!

„ Minden módszer jó, melyik éhséget ébreszt a tudás iránt...”

/C. Freinet/

A nevelés célja

A környezet mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása ezáltal, a gyermek ítélő képességének tér-sík és mennyiség fogalmának alakítása.

Nevelési feladatunk

- Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók fejlesztése, különös tekintettel a vizuális és auditív észlelés, a memória és a figyelem fejlesztésére.
- A gyermek matematikai érdeklődésének felkeltése, elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, logikus és problémamegoldó gondolkodás megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Építsen a gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére, segítse önálló problémamegoldását, biztosítsa az egyéni, cselekvő tapasztalatszerzést.
- Az óvodapedagógus megfigyelések, tevékenységek alkalmával fejlessze a gyermekek észlelését (vizuális, auditív mozgásos és tapintásos észlelést, az alaklátást és a formaállandóságot).
- Fejlessze a keresztcsatornák működését, a finommotorikát, a testsémát és a lateralitás kialakulását.
- Vegye észre, használja ki a spontán adódó helyzeteket a fejlesztésre.
- Az óvodapedagógus fejlessze a gyermekek ítélőképességét, egyéni megismerő erőiket, problémalátásukat, problémamegoldó képességüket, összehangolva a csoport egészének fejlesztésével.
- Tegye lehetővé a gondolkodási képesség hajlékonyságát, a többféle megoldás lehetőségét.
- Teremtsen minél több problémahelyzetet, tapasztalási lehetőséget.
- A gyermekek valamennyi érzékszervét vonja be a tapasztalatszerzésbe.
- Alapozza meg a matematikai beállítódást, szemléletet.
- Használja ki azokat a lehetőségeket, amelyek matematikai tartalmat közvetítenek.
- Erősítse az igazság, a jó megoldások megtalálásának kedvét és a hibajavítás igényét, a gondolatok tevékenységgel és szóban történő kifejezésének képességét.
- Hagyja a gyermekeket saját logikájuk szerint gondolkodni és csak szükség esetén irányítsa.
- Helyezze előtérbe a páros és mikrocsoportos foglalkoztatási formákat.
- Teremtsen lehetőséget az egyéni fejlesztésre és a differenciálásra.
- A gyermekek képességeinek ismeretében tervezze, az egyénre és csoportra szabott fejlesztéseket.
- A SNI gyermekek esetében a kognitív funkciók, a meglévő ismeretek fejlesztése, az észleléses struktúrák (látás, hallás, tapintás) fejlesztése által.

Gyermeki tevékenységek

- Tevékenykedés közben számolnak, játékos cselekvéssel számtani műveleteket végeznek. Tapasztalatokat szereznek a darabszám változásairól (hozzáadnak, elvesznek, egyenlővé tesznek).
- Ismereteket szereznek a geometria körében. Tépnek, vágnek, rajzolnak síkmértani formákat. Bemozognak a földre rajzolt alakzatokat (kör, négyszög, háromszög stb.).
- Összehasonlítanak, szétválogatnak, megnevezett tulajdonságok vagy saját szempontok szerint (halmazok, részhalmazok képzése).
- Kiválasztanak tapintás, látás, hallás, körbeírás alapján tárgyakat.

- Mennyiségi tulajdonságok, térbeli kiterjedések alapján sorberendezést végeznek (sorszámok).
- A számfogalom megalapozása érdekében összemérnek, párosítanak, mennyiségekkel, halmazokkal (becslés, számlálás). Méréseket végeznek különböző egységekkel (magasság, hosszúság, tömeg, úrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság, bőség).
- Tükör előtt mozognak, tükörrel tevékenykednek, tapasztalatot szereznek a szimmetria körében.
- Síkbeli és térbeli alkotásokat, építményeket másolnak le, illetve önállóan alkotnak.
- Ritmikus sorokat hoznak létre térben és síkban, önállóan, illetve szabály alapján.
- Tevékenykedés közben tájékozódnak a síkban ábrázolt világban (zárt, nyitott vonalak, labirintus) és a térben (testtudat, irányok, laterális, névutók).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- A gyermekek általában képessé válnak arra, hogy az óvodapedagógus kérdéseit, gondolatát megértsék, kövessék.
- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon is elmondják, egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik, esetenként javítják saját tévedéseiket. Általában szívesen vállalkoznak a felvetett, vagy felismert problémák megoldására.
- Képesek megnevezett tulajdonságok szerinti válogatásra, sorba rendezésre, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére. Összehasonlításukat szóban is kifejezik és mások megállapításainak igazságát megítélik.
- Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Magasság és hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni. Az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni. Részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében, alkalmi egységgel való mérésben.
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig), az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- Elő tudnak állítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet. Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.
- Tudnak mesélni tevékenységről, történekekről, képről, egyszerű darabszámmal kapcsolatos történetekről, az elmondott történetet eljátszással, kirakással, rajzzal meg tudják jeleníteni.
- Építéseik, síkbeli alkotásaik legfőbb eredménye továbbra is a szemléletfejlődés: azonosítani tudnak különféle helyzetekben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben nagyságban eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerűbb tulajdonságokat meg is nevezni.
- A tükörrel való tevékenységük tapasztalat- és élményszerzésre szolgál: általában kettő, négy elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör mögött meg tudják építeni.
- A térben való tájékozódásban elérhető a jobbra, balra irányok és állások megkülönböztetése, értik és követni tudják az irányokat, ill. helyeket kifejező névutókat (pl.

alá, fölé, közé, alatt, fölött). A síkban megszokott megegyezést megértik (mit értünk a vízszintes síkban az alatt, fölött szavakon).

8.2. Egészségfejlesztő testmozgás, mozgásfejlesztés

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Az óvodáskor a természetes helyzetváltoztató, és finommotoros-mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ebben az életkorban a gyermek leginkább a mozgás által szerez információt környezetéről, ezáltal gazdagodnak tapasztalatai, a mozgás hozzájárul az egészséges életvitel kialakulásához.

A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. Jelen van a szabad játékban, a kötelező mozgás foglalkozásokon, a sportprogramokon. A mozgásfejlesztés, az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását.

A mozgásos tevékenységek, játékok, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességekre, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulására, kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.

Célunk

- A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A gyermekek pszichomotoros készségeinek, képességeinek kialakítása, fejlesztése.
- Az iskolai életmód megkezdéséhez szükséges testi és fizikai erőnlét, a megfelelő koordinált mozgás és finommotoros készség elérése.
- A mozgás, a sport szeretetének megalapozása.

Nevelési feladataink

- A természetes mozgáskedv megőrzése, a mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése.
- A mozgáskultúra megalapozása.
- Egészséges életvitel elősegítése, mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészségek alakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése, a szervezet edzése.
- A mozgáson keresztül az értelmi struktúrák fejlesztése /érzékelés, észlelés, figyelem, gondolkodás, emlékezet/.
- Motoros képességek fejlesztése, mozgásjártasságok, készségek kialakítása.
- Környezeti nevelés a testséma alakítása során.
- Szociális fejlesztés az együtt végzett tevékenységek által.

„.....a mindennap kritériuma, az egyéni szükségletek figyelembevétele minden gyermek számára biztosítandó lehetőség”

Gyermeki tevékenységek

Mindennapos mozgásfejlesztés

Minden korcsoportban naponta 10-15 perces időtartammal szervezzük meg, lehetőség szerint a

---

jó levegőn a szabadban. Anyagát a mozgásos játékok adják, kiegészülve a láb és tartásjavító gyakorlatokkal, gimnasztika alkalmazásával, természetes mozdulatokkal.

Sportprogramok

Programunkban lehetőséget biztosítunk arra, hogy a kötelező mozgás tevékenységeken kívül a gyermekek jártasságot szerezzenek néhány sportágban (úszás, korcsolyázás, kerékpározás). A gyermekek részt vesznek óvodák közötti szervezett sportrendezvényeken, ahol átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezek kezelését, elviselését. Évente szervezünk kirándulásokat a szülők bevonásával, ezzel hozzájárulunk az egészséges életmód megalapozásához, és kedvezően befolyásoljuk a családok életmódját, szemléletét.

Szabad játék

Az óvodai nevelés során az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani a -spontán- mozgásos tevékenységekre. Törekedni kell a fejlesztő hatással bíró kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására. Ezekben mindenki játszhat, senki nem esik ki végleg. Nincs győztes vagy vesztes, a játéktevékenység és a mozgásöröm áll a fókuszban, nem a teljesítmény vagy az eredmény.

Kötelező mozgásfejlesztő tevékenység

A sokszínű, változatos örömteli és érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formák, játékok azt a légkört, tanulási környezetet jelentik, amelyeket a kötelező mozgásos tevékenységekben is figyelembe kell venni. Kötelező mozgásfejlesztő tevékenységeket kis és középső csoportban hetente 1x, nagycsoportban hetente 2x tartunk. Nagycsoportban a szervezett úszás és korcsolyázás szervezhető az egyik foglalkozás időtartamában.

A dominancia elvei

- A 3-4 évesek számára a mozgásfejlesztés anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése, valamint a testrészek ismerete, a tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása, a test személyi zónájának alakítása kiemelt feladat.
- 4-5 éves korban nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Előtérbe kerül az egyensúlyérzék, a szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése.
- 6-7 éveseknél az észlelés fejlesztésén túl a legcélzottabb a finommotorika fejlesztése, az oldaliság tanítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítson lehetőséget a gyermeknek a szabad levegőn való tartózkodásra minél hosszabb időtartamon keresztül.
- Teremtsen minél több mozgási lehetőséget óvodán kívül is, vigye a gyermeket játszótérre, uszodába, jégpályára, kirándulni stb.
- Tegye lehetővé a játék- és mozgásigény természetes gyakorlatokkal és játékokkal történő kielégítését.
- Biztosítson változatos eszközöket, megfelelő helyszíneket a változatos mozgásgyakorláshoz, ötleteivel gyarapítsa a kézi szerek skáláját, hozzon létre sokféle eszközkombinációt.

-
- Fejlessze a fizikai állóképességet, a fizikai aktivitáson keresztül készítse elő a szellemi aktivitást, illetőleg a mozgásos feladatok sikeres megoldása eredményeként növelje az önértékelést és az önbizalmat.
  - Fejlessze a nagy és finommozgásokat és a fizikális erőnlétet:
    - egyensúlyérzéklet
    - szem- kéz-, szem- láb koordinációt
    - ritmikus tevékenységgel a ritmusérzéklet
  - Ügyeljen a testséma fejlesztésére:
    - testrészek ismeretére
    - test koordinációjának alakítására
    - test fogalom kialakítására
    - a kezesség (lateralitás fejlesztésére), dominanciák erősítésére.
  - Gyakoroltassa a vizuális és auditív észlelést fejlesztő, alapozó mozgásokat.
  - Törekedjen a problémamegoldások erősítésére mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal.
  - Törekedjen arra, hogy a gyermekek jó közérzettel, jó hangulatban vegyenek részt a mozgásos feladatokban.
  - Biztosítson az óvodapedagógus a csoportszobában mozgásra inspiráló eszközöket.
  - Tanítson a gyermeknek sok mozgásos játékot, régi népi játékokat.
  - Fogadtassa el a speciális segédeszközök használatát
  - Építse a különböző mozgások elsajátításának folyamatát a gyermek mozgástapasztalatára, játékos kedvére. Tartsa szem előtt, hogy a testnevelés legértékesebb anyagai a játékok, mert nem csak a mozgások kombinációira adnak alkalmat, hanem új meg új tapasztalatok szerzésére is.
  - Az óvodai testnevelés feladatainak teljesítésére a testnevelés két formáját használhatja fel: a naponta szervezett, úgynevezett mindennapi frissítő testnevelést és a heti egy, ill. két testnevelési foglalkozást. A mozgásos tevékenységeket kísérje pozitív megerősítéssel.
  - **Tanítsa** meg a mozgás során betartandó szükséges és elégséges szabályokat.
  - Az egész nap során biztosítson megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységre mind a csoportszobában, mind az udvaron.
  - Az eszközök kiválasztásánál igazodjon a gyermekek fejlettségi szintjéhez.
  - Segítse elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatot.
  - Tudatosan tervezze havonkénti lebontásban a gyermekek mozgásának fejlesztését.
  - A mozgásos anyaghoz természetes módon igazítsa a fejlesztési feladatokat.
  - Tartsa szem előtt az egészség megőrzését, megóvását.
  - Használjon erőgyűjtő és erőfejlesztő módszereket a természetes testtartás megtartására
  - Ösztönözze a gyermekeket az esztétikus, pontos mozgásra.
  - A fizikai aktivitás erősítésével hívja elő a szellemi aktivitást.
  - Építsen a spontán érzelmi motivációra.
  - A SNI gyermekek esetében bővítse a kompenzációs lehetőségek körét, a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működését célozva.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- Az óvodáskor végére a gyermekek teste arányosan fejlett, teherbíró, eljutnak az első alakváltozáshoz.
- Mozgásuk összerendezett, a megtanult mozgások végrehajtása pontosabb, ritmikusabb, esztétikusabb.
- Képesek a mozgások kombinációjára és különböző helyzetekben való végrehajtására.
- Kialakul a helyzetváltoztatás érzékelése, fejlett a térbeli tájékozódás képessége.
- Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani képesek.
- Biztosan ismerik testrészeiket, magabiztosak az oldaliság tekintetében. Finommotorikájuk fejlett, kézizomzatuk erős.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Képesek végrehajtani a verbális utasításokat különböző tornagyakorlatok végzésekor.
- Egyéni, csoportos, sor és váltó versenyeket játszanak a szabályok pontos betartásával. Jártasságot szereznek néhány sportágban.

8.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, a festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására, a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus a tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az ábrázolást, mint szabad alkotást az önkifejezés eszközének tekintjük. Sokféle tevékenység sorolható ide a firkálástól a rajzon át a festésig, a bábkészítéstől kezdve a legkülönbözőbb anyagok felhasználásával barkácsolt eszközökig minden. Az óvodai művészeti alkotásoknak legjobb modellje a család, a természet változása, állandó megújulása, a növény és állatvilág.

A természet és a belőle építkező mozgás, képalkotás, zene olyan maradandó élmény a gyermek számára, amelyből élete végéig táplálkozhat.

A tevékenységek az óvodapedagógus által biztosított feltételekkel, az egyéni fejlettségekhez és képességekhez igazodva segítik a képi - plasztikai kifejezőképesség komponáló - térbeli tájékozódó - és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermek tér - forma és szín képzetének gazdagodását, képi gondolkodásának fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A nevelés célja

A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése. A gyermekek tér- forma- szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítsa a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit.
- Segítse a gyermek téri, formai és színeképzetének gazdagodását, esztétikai érzékének alakulását.
- Segítse a gyermek látási, tapintási, mozgási érzékelésének összerendeződését, a vizuális élmények teljesebb átélését.
- Segítse elő a természet szépségeire, színeire, formáira való rácsodálkozással a művészeti alkotások, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás alakulását.
- Biztosítson sokféle eszközt és anyagot, ismertesse meg a gyermekeket a különböző technikákkal, keltse fel a gyermekekben a tevékenység vágyát.
- Változatos technika használatával biztosítsa a lehetőséget a differenciálásra és az öndifferenciálásra.
- Erősítse az eszközhasználat pontosságát, az eszközök tisztántartásának igényét.
- Ügyeljen arra, hogy a tevékenység eszközeivel balesetmentesen bánjanak.
- Segítse elő, hogy a szülők is adjanak gyermeküknek lehetőséget az otthoni ábrázolásra.
- Teremtse meg a szabadidős, illetve kötött ábrázolás hangulati, tárgyi és eszközbeli feltételeit, a minden gyermek fejlődését belülről segítő motiválást.
- Használja ki egész évben az udvari lehetőségeket, a spontán helyzeteket.
- Legyen igényes a környezet formálásában, törekedjék a természetes, jó minőségű anyagok használatára.
- Biztosítsa, ismertesse az esztétikus tárgyi környezetet.
- A csoportszoba díszítésében legyen mértéktartó, a lehetőség szerint vonja be a gyermekeket.
- Gyűjtse, és időnként elemezze a gyermek rajzokat.
- Gyermekmunkákkal vegyen részt rajzpályázatokon, a gyermeki alkotásokból rendezzen kiállítást (ovi galéria).
- Bátorítsa, gondozza a tehetségeket, szervezzen tehetségnapokat az óvodában.
- Környezettudatos gondolkodásunkhoz híven alkalmazza a tevékenységek során az újra hasznosítható anyagokat, eszközöket (flakonok, dobozok, kupakok).
- Biztosítsa a lehetőséget, a helyet és az eszközöket az önálló alkotáshoz, építéshez, bátorítsa erre a gyermekeket.
- Ismertesse meg a gyermekeket - helyzetnek, életkornak megfelelően -, a nemzeti szimbólumok jelentésével.
- A sajátos nevelési igényű gyermeknél fogyatékoságuk figyelembevételével erősítse az észlelő apparátust, a taktilis érzékelést és a kevésbé sérült funkciók differenciáltabb fejlesztését célozza. Külön gondot fordítva arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermekek kezdetben firkálnak, majd elnevezik műveiket.
- Rajzolnak, festenek élményeik, elképzeléseik alapján különböző felületekre, a

rendelkezésükre bocsátott anyagokkal.

- Játékaikhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, ajándékozáshoz különböző tárgyakat, kiegészítőket barkácsolnak vágással, ragasztással papírból, textilből, termésből.
- Gyurkálgatnak homokot, agyagot, lisztgyurmát, papírt, közben megismerik az anyagok tulajdonságait, használatát.
- Papírt hajtogatnak, montázst készítenek.
- Képeket készítenek vágyaikról, gondolataikról változatos technikákkal: fonal, nyomtat, mozaik, viaszkarcolás, a festés és rajzolás mellett.
- Terméseket gyűjtenek, kavicsokat válogatnak, ezekkel díszítenek felületeket.
- Megismerkednek néhány új technikával, mint pl. a batikolás, gyertyaöntés, gipszöntés, textilfestés, só gyurmázás, kollázs készítés.
- Megismerkednek néhány népi kismesterséggel. Egyszerűbb formában szőnek, fonnak, agyagoznak, tojást festenek, mézeskalácsot készítenek.
- Önállóan alkotnak, rakosgatnak, építenek, saját elképzelés alapján, különböző anyagok felhasználásával.
- A szabadban homokoznak, nagy felületre rajzolnak krétával, kavicsokat rakosgatnak, köveket festenek, virágból láncot fűznek.

A fejlődés jellemzői 5-7 éves korra

- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak.
- Kommunikációjukban bátran használják az ábrázolás eszközeit.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében.
- Képalakításban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat. Élményeik elképzeléseik, képzeletük megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket. Képesek rávezetéssel észrevenni a környezet, a műalkotások és saját munkáik színhangulatát.
- Formaábrázolások változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat, emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- A közös munkák értékelése során saját műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával. Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket, modelleket, maketteket. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat. Önállóan készítenek tárgyakat, az óvodapedagógus irányításával képesek az anyagszerűségekre törekvés szabályait betartani.
- Ismerik a népi kézműves technikák alapjait (szövés, fonás, agyagozás), kis segítséggel alkalmazzák is azokat.
- Kezdenek érdeklődni az érdekes, szokatlan dolgok iránt. Elmondják véleményüket az óvodai környezetről, szívesen vesznek részt annak szépítésében. Időnként felszólítás nélkül is észreveszik a tennivalókat.

- Késztetést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.

8.4. Verselés, mesélés

Az érzelmi biztonság megadásának, s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és a szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

A magyar gyermekköltészet a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyairól, a lehetséges, és megfelelő viselkedési formákról.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megjelenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal nem elvezet a mélyebb értelemben vett pszichikus realitástól és a külvilágra irányított megismerési törekvésektől, hanem ráébreszt ezekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mese a gyermek számára maga a csoda. Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segít az élmények feldolgozásában. A mese gerincét a **népmesék** adják, de az igényes **modern, kortárs** és **klasszikus mesék** is helyet kapnak az anyaggyűjtésben. Fontosnak tartjuk, hogy a mesét többször meghallgatva, **különböző módszerekkel, eszközökkel** dolgozzuk fel, mert az erősíti a gyermekekben a mese pozitív személyiségfejlesztő hatását.

A nap folyamán többször, de legalább két alkalommal mesélünk a gyermekeknek. Lehetőséget teremtünk az önálló szöveg és mesemondásra. Az élő mesélés alkalmával különböző eszközök segítségével színesítjük előadásunkat. Az előadásunk összhangban van metakommunikációs jelzéseinkkel. Törekszünk arra, hogy verselésünk, mesélésünk **esztétikai élményt** nyújtson a gyermekeknek, hasson érzelmeikre, fantáziájukat kibontakoztassa.

A vers és mese mellett fontos szerep jut a **bábozásnak és a dramatikus játékoknak**.

A közös játékokba a személyiségfejlesztéshez a **dramapedagógia eszközeit** is felhasználjuk. A megfelelő eredmény eléréséhez azonban elengedhetetlenül fontos, a nyugodt légkör, a jól kialakított szokásrendszer, melynek megteremtése már kiscsoporttól feladatunk.

A nevelés célja

A nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése, az irodalmi nevelés által.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek, kulturális anyanyelvüknek, ízlésviláguknak megalkotása változatos és igényes irodalmi élmények nyújtásával, a népi kultúra felhasználásával.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus elsődleges feladata az élménynyújtás.
- Biztosítsa az érzelmi biztonságot nyújtó, nyugodt légkört. Alakítson ki állandó mesélő helyet.
- Keltse fel a mese és a vers iránti érdeklődést!
- Ismerje meg a család mesélési szokásait, beszéljen a szülőknek a mese és a vers fontosságáról
- Teremtse meg a mindennapos mesélés lehetőségeit (hely, idő, szokásrend) a pihenés előtti rendszeres meséléshez is!
- A kiválasztott irodalmi alkotások nyújtotta érzelmeket természetes viselkedési módjával közvetítse.
- Az irodalmi anyagot úgy válassza ki, hogy nyelvileg tiszta, esztétikailag értékes mesét, verset halljanak a gyermekek, melyek fejlesztik erkölcsi ítéleteit, magatartását.
- Mese és versmondás alkalmával építsen a spontán adódó helyzetekre, a kedvező körülmények kivására.
- Éljen a komplexitás lehetőségével. Érje el, hogy a gyermekből, mint „befogadóból” a későbbiekben „előadó” váljék, teremtse meg ennek a megfelelő hely és eszköz feltételeit (ruhadarabok, fejdíszek, bábok).
- Fejlessze a gyermeknek mind az aktív, mind a passzív szókincsét, kifejezőkészségét, bővítse ismeretanyagát.
- Alkalmazzon minél több mozgással kísérhető verset, mondókát.
- Alkalmazza a néphagyományhoz kapcsolódó irodalmi anyagot.
- Ismertesse meg a népmesék sajátos nyelvezetét, s ezáltal bővítse szókincsüket, használja a tájnyelvet.
- Igaz történetekkel, elbeszélésekkel, szólásokkal, közmondásokkal, csúfolókkal, találós kérdésekkel ismertesse meg a gyermeket.
- Szervezzen könyvtárlátogatást.
- Biztosítson a gyermek számára könyveket és szoktassa a helyes használatára.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkel, bábozással, dramatikus játékokkal.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése irodalmi élményekbe ágyazott fejlesztéssel.
- Állítson össze igényes irodalmi anyagot.

Fontosnak tartjuk, hogy igényes anyagválasztás előzze meg az irodalmi élmény nyújtását. Csak igazán művészi értékű, a gyermek életkorának és érdeklődésének megfelelő irodalmi műveket választunk. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi-népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Intézményünkben a nevelőtestületek közösen állítottak össze irodalmi anyagokat, ebbe szorosan beépítették a Jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó értékes irodalmi alkotásokat, vagy a népköltészet egyes jellegzetes elemeit.

3-4 éves korban főként különböző **ölbeli játékokat**, lovagoltatókat játszunk. Ezek nagy örömet szereznek a gyermekeknek, oldják az óvodába lépés feszültségét, segítik az óvodapedagógus – gyermek közötti szeretetteljes érzelmi kötődés kialakulását. A „mondóka játékokon” kívül egyszerűbb **népi rigmusokat, dajka rímeiket, rövid versikéket** szituációban mondogatunk nekik. A **mesék** közül olyanokat választunk, melyeknek **cselekménye egyszerű, érthető, pozitív** érzelmeket, a biztonságot, a jót sugallják. A meséket, mondókákat sokat ismételjük.

4-5 éves korban **népi mondókákat, névcsőfolókat, hangutánzó mondókákat, tréfás verseket**, halandzsa szövegű kiolvasókat válogatunk, melyek ritmusosak, és könnyen megjegyezhetőek. A vidámságot és a humort fontosnak tartjuk, ebben a korban a gyermekek ezt már megértik. Az egyszerűbb állatmeséket fokozatosan váltják fel a **népmesék**, egyszerűbb **népszokások dramatizálása**. Egyre több csodás elemet tartalmazó **rövidebb tündérmesét** mondunk nekik. A csoda ebben a korban kezd igazán izgalmassá válni. **Rövid csalimeséket** is mondunk, **találós kérdésekkel** csiszoljuk gondolkodásukat.

5-6-7 éves korban versanyagunk a különböző típusú **népi mondókákkal, kiolvasókkal** gazdagodik. Megerősítjük a **néphagyomány-ápolást, és a természet szeretetét. Megismerkedünk a nagy magyar költők gyermekeknek szánt, érzelmeire ható szép, lírai verseivel**, a magyar népmesekincs legszebb darabjaival, korunk íróinak **elbeszéléseivel, verses meséivel, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemeivel, meséivel** stb.

Gyermeki tevékenységek

- Mondókázik, versel kedve szerint és az óvodapedagógussal.
- A hallott meséket eljátssza, bábozza, dramatizálja.
- A mesékhez bábokat, kiegészítőket készít felnőtt segítségével.
- Ábrázolja kedvenc hőseit, érzéseit.
- Szívesen nézeget meséskönyveket, esetleg mesél a képekről.
- Játékában alkalmazza a tréfás mondókákat.
- Bábozás közben kitárulkozik, szorongásai oldódnak.
- Bábozásban megjeleníti élményeit, közösségeket hoz létre, amely segíti az összetartozás élményét.
- Részt vesz dramatikus játékokban.
- Bábszínházba, színházba mennek az év folyamán több alkalommal.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek, játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogat.
- Az elhangzott vers, mondóka, mese ismétlését kéri.
- 8 verset megjegyez, 15-20 verset meghallgat az év folyamán.
- Hangzás, hangulat, érzelem egységében kezdi felfogni a hallott verset, mesét.
- Megszilárdul a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokása, a figyelem fenntartása.
- Csendben végig hallgatja a mesét, tekintetén látszik a belső képzeleti kép.
- A folytatásos mesék szálait össze tudja kötni.
- Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásai közé tartozik.
- Vigyáz a könyvekre.
- A szereplők érdekes szólásait, furcsa hangzású nevét megjegyzi, játékában használja.

8.5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés, a zenélés felkelti a gyermekek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös éneklés, zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, tovább élését segítik.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik.

A dalos játékok közös éneklése fejleszti a zenei készségeket /ritmusérzék, hallás, éneklési készség/ és formálja a gyermek nyelvérzékét. Helyesebb lesz beszéde, kiejtése, hanglejtése. A dalos játékokhoz kapcsolódó mozgásformák és tánc során fejlődik mozgáskészsége, testséma ismerete, térérzékelése, vizuális memóriája. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.

A nevelés célja

A zenei készségek, a zene befogadáshoz szükséges képesség fejlesztése, valamint zenét értő és szerető egészséges, boldog emberré nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus juttassa a gyermekeket az énekléssel és zenehallgatással élményekhez, keltse fel zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Hangolja össze a dalanyagot a zenei nevelési feladattal.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a gyermekdalokat, dalos játékokat, szoktassa a gyermekeket tiszta éneklésre.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmus érzékét, harmonikus, szép mozgását.
- Tanítson a gyermekeknek táncos mozgásokat, néptánc-elemeket.
- Dalos játék, tánc során fejlessze a nagymozgásokat, az egyensúlyérzékelést.

-
- A téri helyzetek, téri irányok mozgásos megélésével fejlessze a térészlelést.
  - Ismertesse meg a gyermekeket egyszerű hangszerekkel.
  - A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek hovatarozását is.
  - Az óvodapedagógus önmaga zenei kulturáltságát is fejlessze, kutasson új zenei, - még nem tanított- alkotások után.
  - Alapozza meg a gyermekek komolyzenei igényét is.

Gyermeki tevékenységek

- Népi dalos játékokat játszanak, ritmikus mondókákat mondanak, szabadon és alkalmoszerűen a nap bármely szakában, jókedvvel és érzelmi gazdagsággal.
- Önállóan, tisztán énekelnek, zenét hallgatnak.
- Érzékeltetik az egyenletes lüktetést, ritmust tapsolnak.
- Egyszerű néptánc-mozdulatokat, együttes mozgásformákat végeznek, eleinte az óvodapedagógus irányításával, később önállóan is.
- Megismerik és játékokban is használják az egyszerű hangszereket /dob, cintányér, háromszög/.
- Szívesen hallgatják az óvodapedagógus énekes és hangszeres előadását.
- Játsszanak a hangjukkal: halkan-hangosan, mélyen-magasan énekelnek, mondókáznak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- A gyermekek a dalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel éneklnek. 10 dalt biztonsággal énekelnek csoportosan és egyénileg is. A dalokat önállóan is el tudják kezdeni.
- A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondják. Felismerik a magas - mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudnak így énekelni, dalt kezdeni.
- Ismerik a halk-hangos közti különbséget, tudnak halkan - hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Képesek a dallam-motívum bújtatására.
- Megfelelően használják az ütő hangszereket.
- Érzik a ritmus és az egyenletes lüktetés különbségét, ritmusmotívumokat visszatapsolnak.
- Az egyszerű, játékos, táncos mozgásokat motívumnyi ismétlődő szakaszokkal szépen megformálják. Változatos mozgáskombinációkat hajtanak végre. A mozgás során a teret maguk körül kihasználják, bemozognak.
- Képesek dallam, ritmus, és mozgás improvizálására.
- Figyelmesen hallgatják a bemutatott élőzenét és hangszeres játékot.

8.6. Ünnepek, hagyományok

Az óvodai élet ünnepei, helyi hagyományai, szokásai, a közös tevékenység, a közös készülődés, a várakozás öröme, élményt és érzelmi átélést, feltöltődést jelent a gyermekek számára. Növeli az összetartozás érzését, erősíti a közösséghez való tartozás élményének kialakulását. Szervezésében a gyermekek is aktívan részt vesznek, közösen díszítik a termet, ajándékot készítenek. A gyermekek átélnek az örömszerzés örömeit. Az ünnep, az ünneplés az óvoda mindennapjaiból kiemelkedve,

eltérő szokásrendben zajlik. „Ez a nap más, mint a többi.” Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapokból.

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a gyermeki személyiség fejlesztésére - a pozitív életérzés elmélyítésére. Megismerik a nemzeti, családi, tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét. Az ünnepek gazdag lehetőséget kínálnak a keresztény kulturális értékek megismerésére, erősítésére.

Ünnepeink

- Az óvodai élet hagyományos ünnepei
- Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek
- Nemzeti ünnepeink és egyéb ünnepek
- Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek
- Időszakos ünnepek, melyek adott alkalomhoz kapcsolódnak.

Események

Olyan óvodai programokat tartalmaznak, amelyek előre nem tervezhetők ugyan, de a gyermek óvodai életét színesítik, gazdagítják.

Ide tartoznak az esetenként megtartott bábszínházi előadások megtekintése, valamint más együttesek műsorán való részvétel, ezen kívül a népi hagyományok köréből ismert „jeles napok” megtartása és a sportnapok.

Kirándulások, sportprogramok

Az egészséges életmód és természetszeretetre nevelés jegyében szervezünk alkalmankénti, valamint tervszerű, az óvodai közösség egészét érintő kirándulásokat. Az alkalmankénti kirándulások a környezet tevékeny megismerésével kapcsolatosan szervezettek – szem előtt tartva a Zöld Óvoda program kritériumrendszerének szempontjait. A szülőföldhöz való kötődés alapjaként a gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét – szülővárosának jellegzetes nevezetességeit.

Sportprogramjaink saját szervezésű sportrendezvények óvodán belüli csapatok, csoportok illetve az óvodák közötti csoportok részvételével, valamint részvétel városi és óvodai sportrendezvényeken.

Óvodánk és a család közös programjai

Az óvoda nyitottabbá tétele, valamint a család-óvoda kapcsolatának erősítése érdekében a hagyományos ünnepeinket a szülőkkel közösen szervezzük meg, építve aktív részvételükre.

Kirándulásainkat a szülő és a gyermek együttes részvételével valósítjuk meg annak érdekében, hogy az óvoda és a család kapcsolata a kölcsönös tisztelet jegyében elmélyüljön. Különösen kedveltek az úgynevezett kalandtúrák, állatparki látogatások.

ÜNNEPEINK

Ünnepek	Zárt ünnep	Nyitott ünnep
Adventi barkácsolás		X

Ünnepek	Zárt ünnep	Nyitott ünnep
Mikulás	X	
Karácsony		X
Farsang	X	
Március 15.	X	
Húsvét	X	
Anyák Napja		X
Búcsú az óvodától		X
Gyermeknap		X

9. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Az óvodai nevelés szakasza a gyermek 3 éves korában kezdődik és addig az időpontig tart ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi.

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az eredményes iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

- testi érettség
- lelki egészség
- szociális érettség

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus, finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozódásnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, növekszik a tartalma terjedelme. A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat. Végig hallgatja mások beszédét és megérti azt. Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását. Felismeri a napszakokat, ismeri és alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait.

Ismeri a növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait. Kialakulóban vannak azok a szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c.) Az óvodáskor végére szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan érett gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre. Képes egyre több szabályhoz alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, s a feladatok elvégzésében egyre kreatívabb, kitartása, munkatempója, önállósága fokozódik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek estében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait.

10. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

Óvoda - család

Az óvoda nyitottabbá tétele érdekében a hagyományos ünnepeinket a szülőkkel közösen szervezzük meg, építve aktív részvételükre.

Kirándulásainkat a szülő és a gyermek együttes részvételével valósítjuk meg annak érdekében, hogy az óvoda és a család kapcsolata a kölcsönös tisztelet jegyében elmélyüljön. Különösen kedveltek az úgynevezett kalandtúrák, állatparki látogatások. Hagományként szerveződik minden nevelési évben a szülők kikapcsolódását és közösségi formálódását segítő farsangi bál.

A kapcsolattartás feladatai

- A kapcsolattartás legyen folyamatos, törekedjen az együttműködésre és a kölcsönös alkalmazkodásra.
- A két fél közötti kapcsolat alapja legyen a tapintat, érezze a szülő az óvodapedagógus segítő szándékát, empátiáját.
- Közös programok segítsék a kapcsolat mélyülését.
- A nyílt napok, közös ünnepek, fogadóórák, szülői értekezletek, családlátogatások segítik a minél nagyobb betekintést az óvoda és a család életébe egyaránt.
- Az óvodapedagógus minden egyes családdal külön találja meg a kapcsolatteremtés, az együttműködés, a segítség legmegfelelőbb módját.
- Mindig reálisan tájékoztassa a szülőket, tisztelve érzelmeiket.
- A szülők tájékoztatása az iskolába menő gyermekek aktuális fejlettségi szintjét, fejlődési jellemzőit, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentum betekintésébe való lehetőségéről.
- Indirekt hatások mellett tudatos szemléletformálás, különös tekintettel az egészségfejlesztés feladataira.
- Komplex intervenció (beavatkozási) stratégia, cselekvési terv és gyakorlat kidolgozása, a helyi szükségletek alapján a HH és HHH gyermekek esetében.

A kapcsolattartás elve

- Az óvoda a családi nevelést kiegészítve, erősítve tudja betölteni nevelő szerepét, elismerve a család elsődleges szerepét.
- A szülői szervezet ellátja a szülői képviselőt, amely működési feltételeit, feladatait, az érvényes jogszabályok alapján alakítja ki.
- A két fél közötti együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban valósuljon meg.
- Az óvodapedagógus minden esetben éreztesse az őszinte odafordulást, empátiát addig a pontig, amíg a szülő ezt képes elfogadni.
- Szükséges, hogy az óvoda minden dolgozója előítélettől mentesen tudjon közeledni minden családhoz.
- A pedagógust és a nevelő – oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottat titoktartási kötelezettség terheli, a gyermekkel és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást. A titoktartás határidő nélkül fennmarad, a kötelezettség kiterjed azokra is, akik részt vesznek a nevelőtestület ülésén.
- A szülői szervezetbe azon szülőket érdemes bevonni, akik közvetlen kapcsolatot tudnak teremteni az óvodapedagógusokkal és szülőkkel egyaránt, partnerként tudnak együttműködni a célok elérése érdekében.

Óvoda – társintézmények

Bölcsőde - óvoda

A kapcsolattartás feladatai

- A folyamatos kapcsolattartás a gondozónők és az óvodapedagógusok között lehetővé teszi a gyermek egyéni tulajdonságainak figyelembevételét, alapot nyújtva az óvodai fejlesztő munkához.
- Törekvés a kölcsönös nyitottság és folyamatosság érvényesítésére.

A kapcsolattartás elve

- Az öt intézmény gyermekközpontú szemléletén alapuló, jól összehangolt nevelési gyakorlat segíti az átmenetet a gyermek számára az új közösségbe való beilleszkedéshez.

Óvoda – iskola

A kapcsolattartás feladatai

- Az óvodapedagógusok és tanítónők közötti eszmecsere lehetőségének biztosítása.
- Biztosítja az óvodapedagógus a gyermek számára, hogy közvetlen tapasztalatokat szerezzon az iskoláról egy-egy látogatás, szervezett program alkalmával.
- Kísérje figyelemmel a gyermek iskolai beilleszkedését, saját nevelőmunkájának tapasztalatait adja át.
- Konzultáció óvodából iskolába érkező gyermek beilleszkedéséről, előmeneteléről.

A kapcsolattartás elve

- A két intézmény kapcsolatát a kölcsönös nyitottság és bizalom, a pedagógusok együttműködése, nevelőpartneri viszony kialakítása, a nevelőmunka összehangolása jellemezze, amely elősegíti a gyermek zökkenőmentes, zavartalan iskolába lépését.

Civil szervezetek: idősek otthona - óvoda

A kapcsolattartás feladatai

- Különböző ünnepek alkalmával az idősek köszöntése.
- Az időskorúak tiszteletére nevelés
- Megbecsülésünk jeleként kisebb ajándékok barkácsolása a gyermekekkel.
- A városrészben élők összetartozás érzésének erősítése, lokálpatriotizmus
- A gyermekben alakuljon ki az idős emberek iránti tisztelet, megbecsülés.

Óvoda - közművelődési intézmények

A kapcsolattartás feladatai

- Látogassanak el a könyvtárba, ahol az óvodapedagógus felkelti a gyermek érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt.
- Nézzenek meg olyan kiállításokat a múzeumokban, amely felkelti a gyermek érdeklődését, életkoruknak megfelelő szinten.
- Látogassanak ki a Vadasparkba, ahol a környezetvédelmi nevelésben kitűzött feladatok megvalósítására nyílik lehetőség.
- Szervezzenek látogatást színházba, bábszínházba, ahol erkölcsi érzelme, esztétikai fogékonysága fejlődik, formálódik magatartásuk.

A kapcsolattartás elve

- A folyamatos együttműködés elősegíti a nevelési feladatok sokoldalú megoldását, mely során a gyermek esztétikai élményhez jut, képessé válik a művészetek befogadására, jó alapot képez az általános műveltség kialakulásához.

Az óvodai nevelőmunkát és a családi nevelést segítő intézmények

- Oktatási Hivatal, Miskolci Pedagógiai Oktatási Központ
- Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Szakszolgálat Miskolci Tagintézménye
- MESZEGYI szociális szakemberei
- Egészségügyi Szolgáltatók
- Miskolci Egyetem Egészségügyi Kara

A kapcsolattartás feladatai

- Az óvoda vegye igénybe a Szakszolgálat szolgáltatását a problémás helyzetekben, bizonytalan iskolára való alkalmasság esetén.
- Évente látogassa a gyermekeket orvos, fogász, audiológus, szemész szakorvos, végezzenek szűrővizsgálatot.
- A védőnők havonta kövessék figyelemmel a higiénés nevelést, a testi-lelki fejlődést.
- Logopédus mérje fel a gyermek beszédfejltségét, a beszédhibás gyermeket külön foglalkozásokon fejlessze. Végezze el az év elején szükséges szűréseket a tankötelesek körében. Az eredményről egyeztessen az óvodapedagógusokkal.
- A testi betegségekkel küzdő gyermeket gyógytornász segítse a gyógyulásban.
- Szponzorok támogatásával óvodai rendezvények, gyermekprogramok szervezése.

-
- Szakmai együttműködés rendszerének kialakítása a család-gyermekjóléti központok- (szociális szakemberek) óvoda között

A kapcsolattartás elve

- Tartsák szem előtt, kísérjék figyelemmel a gyermek fejlődését, fejlettségét, segítsék az esetleges elmaradások felismerését, majd korrekcióját.
- A gyermek mellett a családok segítése, támogatása.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében lehetőség szerint - pályázati forrásokból - kapcsolatépítés, szakmai kapcsolat fenntartása a külföldi magyar óvodákkal.

Melléklet

1.sz. melléklet

Az óvoda egészségfejlesztési programja

Felgyorsult világunk egyre újabb egészségvédő/egészségfejlesztő feladatok elé állítja az óvodai nevelést. Az informatikai társadalom a jövő állampolgárát egészséges, edzett, terhelést elbíró személyiségnek kívánja. Az egészség fejlesztése a kisgyermekkortól kezdődik, így **az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű** a személyiségfejlesztésben.

A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodásgyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarat, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét. A gyermek egészsége társadalmi ügy, megvédése és fejlesztése a nemzeti nevelési program szerves része, így válik az egészségpedagógia az óvodapedagógia kulcsfeladatává. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja nevelő programjába. Biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja a gyermek életmódbeli képességeit.

Az egészség hármassága: testi, lelki, társ kapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban nekünk, óvodapedagógusoknak tudatosan kell felkészülnünk.

A teljes körű egészségfejlesztés célja: hogy az óvodánkban eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét hatékonyan fejlesztő tevékenységekben. Támogassa a gyermek környezethez történő alkalmazkodását, felkészítse őt a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szembe, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiségét érő változásokra.

Az egészség modern értelmezése a testi, valamint a lelki és társ kapcsolati jólétet, az aktív alkalmazkodó- és teljesítőképességet foglalja magában, azaz: az egészség nem azonosítható a betegség hiányával. Az egészség fogalmán az egészség aktív, célirányos megvalósítását, az egészségvédelemre vonatkozó folyamatos ismeretbirtoklást, az egészségesebb választását, valamint annak visszajelzését értjük. Az ember az egészségét csak folyamatos önkontroll segítségével és az életmódot befolyásoló külső körülmények megfelelő változtatásával képes fenntartani.

Az óvodai nevelés az egészség fogalmának anatómiai-orvosi meghatározói mellett szociális tényezőket is figyelembe vesz. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik. **Az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszthető.**

Gyermekkorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, ezért az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. (Székely 2003). Az egészség védelme az egyén és a társadalom érdeke. Abban a családnak, az egészségügyi szakszolgáltatónak, a köznevelési rendszernek és más érdekelt társadalmi szervezetnek alkotmányos feladata van.

A gyermek-egészségügyi szakszolgálat és óvodánk kapcsolata

Óvodánk egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek-egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. A gyermek-egészségügyi szolgálat és óvodánk együttműködése kiterjed a gyermek, egészségügyi - ellenőrző vizsgálataira, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységekre.

Az együttműködésnek több formája beépül, óvodai nevelésünk mindennapi programjába.

Az egészségügyi szolgálat visszatérő feladata: a gyermekek fogászati gondozása, a csoportos fogászati, hallás és általános szűrővizsgálatok megszervezése óvodánkban. Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel.

A szülők és a külső szervezetek együttműködésének segítése

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. Ezért fontos feladatunk az egészségügyi szolgálat egészségvédő és fejlesztő tevékenységének segítése, a szülők számára rendezett közös programok, ismeretterjesztő előadások, higiénés és sportrendezvények szervezése.

- „Mozdulj ügyesen” sportnap
- Alternatív mozgásprogramok
- Úszásoktatás
- Korcsolyaoktatás

- Gyermektorna

Az óvoda egészségfejlesztési feladatai

Az óvoda nevelési programja az egészségvédelemre és egészségfejlesztésre épül, és az óvodai élet valamennyi szakaszára kiterjed.

Nevelő, fejlesztő munkánk kiemelkedő része az egészség fejlesztésére és az egészségkárosodás megelőzésére irányuló nevelő tevékenység.

Az egészségfejlesztés nemzeti stratégiája országos feladatként tűzi ki az óvodáskorúak nevelésében

- a mentális nehézségekkel küzdő gyermekeknek a családból az óvodai közösségbe való átmenetének segítését;
- nemzeti identitásuk megtartása mellett az óvodai napirend (szokásrend) megismertetését, elfogadását;
- az egészséges életvitel szabályainak gyakorlását;
- az egészséges táplálkozási szokások alakítását;
- a közösségi viselkedéskultúrának a többségi társadalomhoz illesztését;
- az egészséget támogató családi környezet segítő támogatását, megvalósítását;
- a szülők szemléletének, értékrendjének alakítását.

Erre épülve fogalmaztuk meg egészségfejlesztési feladatainkat

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteiknek a kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, mozgásigényük kielégítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének elősegítése;
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód – testápolás, tisztálkodás, étkezés, mozgás -, megalapozása, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása;
- a gyermekek mentális egészségének figyelemmel kísérése;
- a családok szemléletének, értékrendjének formálása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülők együttműködésével – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi és lelki nevelési feladatok ellátása.

Egészségfejlesztési feladataink a gyermekek szomatikus, pszichoszomatikus és szociális fejlesztésére vonatkoznak.

1. A szomatikus nevelés feladatai

A szomatikus nevelés körében mindennapos óvodai feladat

- A személyi higiéniére nevelés (a testápolás, a ruházat, a helyes táplálkozás, a kulturált étkezés gyakorlása),
- A környezeti higiénia fejlesztése, a környezetünk tisztaságának megóvása,

- Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása, megalapozása.
- A napi rendszeres testmozgás, testedzés igényének kialakítása.
- A betegségek megelőzésére nevelés.
- A balesetek megelőzésére nevelés.

1.1 A személyi és környezeti higiénia fejlesztése

Személyes tisztálkodás

Célunk: a személyi higiénia iránti igény kialakítása, a gyermekek egészségének, testi épségének védelme.

Feladatunk: az alapvető higiéniai tennivalókra szoktatás, gyakoroltatás, ellenőrzés és korrekció.

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak, az óvoda mindennapos tisztálkodási, testápolási rendjével. Higiénés szemléletünk átadása nem jelenthet a gyermek számára megszegyenyítést. Következtesen, de diszkrét segítségnyújtást igényel az óvodapedagógustól.

A legintimebb higiénés tevékenység a vécé és a vécépapír használata. Ennek begyakoroltatása fokozott intimitást igényel az óvodapedagógus és a dajka részéről.

Környezeti higiénia

Célunk: a környezeti higiéniai iránti igény, fogékonyság kialakítása a gyermekekben, a környezettudatos, környezetvédő gondolkodás, életvitel megalapozása, a fenntarthatóság lehetőségeinek megismerése.

Feladatunk: a tágabb és szűkebb környezetünkben jelentkező környezetvédő tennivalók felismertetése, környezetvédő magatartás szokásainak kialakítás. Példamutatás, gyakoroltatás, ellenőrzés.

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékosagot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás színvonalát, hatékonyságát, ezért feladatunk az optimális környezet biztosítása.

A környezethigiénéiára nevelés magába foglalja:

- az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását;
- a csoportszobák szellőztetését, a helyiségek, mellék helyiségek takarítását;
- az ivóvíz higiéniját;
- az udvar tisztán tartását, gondozását;
- a játékeszközök higiéniját, rendben tartását;

2. Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása, megalapozása

Célunk: az egészséges táplálkozás igényének kialakítása, a megfelelő szemlélet megalapozása.

Feladatunk: a gyermekek megismertetése az egészséges ételekkel, megfelelő étkezési szokások kialakítása, együttműködés a szülőkkel.

Kisgyermekkorban a táplálkozás a fejlődés alapfeltétele. Az óvodáskorú gyermek táplálkozási szükségletét nem lehet a felnőttek szükségleteihez arányosítva levezetni, mert a kisgyermek biológiai sajátossága más.

Az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát. Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt – életkori fejlettségüknek megfelelő szinten -, és legyenek részesei az önkiszolgálásnak. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében szülővel, támogatókkal közösen gyümölcs- vagy zöldségnapot szervezünk. Fontos, hogy az óvodapedagógus a gyermekeket új ízekkel, ismeretlen italféleségekkel /pld. zöldséglé/, kevésbé ismert gyümölcsökkel ismertesse meg. A gyermekek maguk is vegyenek részt saláta, gyümölcstál készítésében.

Rendkívül fontos a megfelelő mennyiségű folyadékbevitel biztosítása a nap bármely szakaszában, egyéni igény szerint.

Kiemelten odafigyelünk az allergiás, diétát igénylő gyermekekre. Ha szükséges szakemberekkel konzultálunk.

3. A rendszeres testmozgás, testedzés igényének a kialakítása

A szomatikus nevelés aktív gyakorlatának tartjuk a testedzést, az óvodai nevelési programban szereplő mozgásfejlesztést, a mozgáskultúra megalapozását, vagyis a rendszeres mozgás, fizikai aktivitás, szokássá, magatartásuk részévé alakítását.

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készítésben mutatkozik meg, és nagyobb energiafelhasználással jár, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár. A mozgás segíti a gyermeket a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában.

A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg, ennek megfelelően a mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játékot preferáljuk.

Mozgás a szabadban

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások. Mindezek az általános balesetvédelmi szabályok megismertetését, begyakoroltatását és ellenőrzését igénylik az óvodapedagógusoktól.

Jelentős figyelmet igényel a szabadban a túlmozgás, a fegyelmetlen játék felderítése, megfékezése a balesetek elkerülése érdekében.

Szervezett mozgásfejlesztés

A rendszeres mozgás biztosítását, a mozgáskultúra megalapozását, a motoros képességek fejlesztését a programunkban szereplő edző tevékenység:

- a mindennapos mozgásfejlesztés
- a kötelező mozgásfejlesztő foglalkozás
- sportfoglalkozások / úszás, korcsolyázás, ovifoci/
- Bózsik fociprogram szolgálják.

A testedzés mellett a mozgás, a sport megszerettetése, a közös játékos mozgás által kiváltott öröm átélése a cél.

Mindennap alkalmazható mozgásgyakorlatok: a mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás. A mozgásfejlesztő foglalkozás korcsoportra szabott, kis- és középső csoportban heti egy, nagycsoportban általában heti két alkalommal. Az óvodai mozgásfejlesztés során alkalmazott mozgásformák alkalmassá tehetik a gyermekeket az életen át tartó sporttevékenység megalapozására.

4. A betegségek megelőzésére nevelés

Kiemelt óvodapedagógus feladat a fertőző betegségek megelőzésére nevelés. A megelőzés alapja a személyi higiénia betartása, a rendszeres kézmosás, zsebkeendő használat, a közös használati tárgyak, játékszerek tisztántartása.

Célunk: az egészségvédő jó szokások kialakítása.

Feladatunk: ismeretek közlésével, a helyes magatartás begyakoroltatásával, példamutatással a gyermekek felkészítése a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére. A védekezéshez szükséges magatartásformák megismertetése elsajátíttatása.

Az egészséges gyermekek védelmében az óvodában észlelt megbetegedéskor a gyermeket lehetőség szerint elkülönítjük, és gondoskodunk róla, hogy minél előbb megfelelő ellátásban részesüljön. A betegségből történő felgyógyuláskor a közösségbe való visszatérés szabályait érvényesítjük. (Csak érvényes orvosi igazolás ellenében fogadhatjuk ismét közösségben a gyermeket.)

Rendszeres kapcsolatot tartunk fenn az óvoda védőnőjével, gyermekorvosával, indokolt esetben többszöri szűrést iktatunk be. Kapcsolatot építünk ki az egészségügy szakembereivel, a preferált területeken szorgalmazzuk gyermekeink rendszeres vizsgálatát (pl. fogászat).

5. Balesetek megelőzésére nevelés

Nem elég az egészséget megvédeni, de a váratlan események, balesetek megelőzésével az életet is szükséges védeni. A felgyorsult technikai fejlődés számtalan olyan eredményt is hozott, melynek jelentősége balesetveszélyes, életveszélyt is hordoz magában. Mivel az óvodás korú gyermekeknek életkori sajátosságából eredően nincs veszélyérzete, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése és figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire.

Célunk a gyermekek egészségének és testi épségének védelme.

Feladatunk egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, folyamatos korrekció.

A pszichohigiénés /lelki, érzelmi, akarati /nevelés feladatai

A pszichohigiénés nevelés a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel. Főbb területei közé soroljuk az egészséges napirend gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését, a stressz hatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértését és megoldását.

A pszichohigiénés / lelki/ egészség fejlesztésének főbb feladatai:

- a társas-társadalmi beilleszkedés (integráció) megvalósítása,
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása.

5.1 A beilleszkedési képesség gyakorlása

Az óvodai nevelési gyakorlatunk kiemelt feladata a gyermekek beilleszkedési képességének (a csoportba történő integrációjának) elősegítése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális integrációjának megvalósítása. A beilleszkedési képesség megvalósítása az alábbi személyiségfejlesztő tevékenységeket kívánja az óvodai csoportok életébe beilleszteni:

- a társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen;
- a másik személy megismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat;
- más származásúakkal, vallásúakkal együttműködés szorgalmazása;
- más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás;
- szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben;
- a szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.

5.2 Az alkalmazkodóképesség fejlesztése / normatartás/

Az alkalmazkodás valamely állapothoz való hasonulást „hozzáilleszkedést” aktív elfogadást, beállítódást jelent.

Napjaink globalizációs környezete ilyen alkalmazkodóképességeket igényel a jövő nemzedékétől.

- egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő készséges magatartás;
- a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés;
- az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias (segítő) viselkedés;
- napirend, együttműködési program elfogadása és sikerében való részvétel;
- betegség esetén a betegviselkedés elfogadása.

5.3 A szociális egészség fejlesztési feladatai

Az ember társadalomban, emberi közösségekben éli le életét, ami az együttélés szabályozottságát, a társak egymásra történő kölcsönhatását tételezi. Az óvoda a család mellett a kisgyermek első szervezett közössége, amely szociális nevelő funkciója körében a társas-társadalmi életének beszabályozását is elvégzi.

E nevelési feladat a gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra készíti elő, és szeretetteljes együttműködésben való részvételre szoktatja.

Az óvodában elsajátított szociokulturális nevelő hatások a gyermek későbbi életében is éreztetik hatásukat.

Az óvodának, mint társadalmi intézménynek a zavartalan működéséhez és sikeres nevelőmunkájához nélkülözhetetlen a kiegyensúlyozott légkör, a harmonikus csoportmilió. Az együttműködés során keletkezett feszültségek feloldására, a másság különbözőségeinek elfogadására, baráti kapcsolat létesítésére van igény páros kapcsolatokban, illetve az együttjátszó gyermekcsoportokban. Az óvodai csoport tagjait összekötő személyi kommunikáció és együttműködés forrasztja össze, egészen az „én csoportom” tudatáig.

Irodalomjegyzék

- Agárdi Sándor:
Praktikum az óvodai és általános iskolai környezeti neveléshez mindenkinek
- Bauer Gabriella:
Az óvodai irodalmi nevelés módszertana
- Becsy Bertalan Sarolta:
Az óvodai foglalkozások módszertana
- Bihariné dr. Krekó Ilona – Konczler Gyuláné dr.:
Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési programhoz
Természet – társadalom – ember
- Boza Erzsébet:
Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program művészeti tevékenységéhez vizuális komplex foglalkozásainak szervezéséhez
- Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában
Debrecen 1996.
- Fábíán Katalin:
Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program ünnepek, ünnepélyek, megemlékezések tervezéséhez
- Fábíán Katalin:
Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program
A tevékenységeken alapuló szokásrendszer kialakítása, a gondozás és az egészséges életmódra nevelés az óvodában
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Havas Ferenc: A környezeti nevelés célja
- Dr. Kovács György: Óvodapedagógia
- Kovács Lajosné: Vigyázok rád
- A természet szeretete és a magyar nyelvi nevelés
Környezeti nevelés az iskolarendszer egészében és az óvodában
Természet- és környezetvédő Tanárok Egyesülete
- Kunos Andrásné: Az óvodai testnevelés mozgásrendszere és feldolgozása

-
- Német Imre – Némethné Katona Judit: Zöld kalandra fel!
  - Óvodai nevelési program 1989.
  - Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában
  - Országos Pedagógiai Alapprogram
Művelődésügyi Minisztérium, 2018.
  - Szarkáné H. Valéria: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana
  - Dr. Szemán Józsefné: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program matematika komplex foglalkozásainak szervezéséhez
  - Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
  - Tanfelügyeleti kézikönyv nyolcadik módosított kiadás https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/psze/Tanfelugyeleti_kezikonyv_2024.pdf
(letöltés ideje: 2024. 08.12.)